Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Voor leden der Vereeniging is de bronzen Oost en West-medaille verkrijgbaar aan het Secretariaat, Heulstraat 17, ad *f* 3.50 per stuk.

Het Koninklijk Koloniaal Instituut.

Van de hand van den heer C. J. Hasselman, Lid van den Raad van Beheer, is verschenen: Wording, Werking en Toekomst (van dat Instituut). Met deze aankondiging wordt thans volstaan; wij hopen spoedig op het geschrift zelf terug te komen, maar wenschen toch reeds nu hieraan toe te voegen, dat het keurig verzorgde boekwerkje, verlucht met tal van duidelijke afbeeldingen, zeer de aandacht trekt en de moeite van kennisneming alleszins loont.

Het tweede Troepentransport naar Java (1817)

In het Koloniaal Weekblad van 15 Maart 1923 No. 11 hebben wij het een en ander medegedeeld over de expeditie naar Java in 1815, waaruit men de moeilijkheden, op de uitreis ondervonden, heeft leeren kennen ten gevolge van den onzeewaardigen toestand der voor het transport gebezigde oorlogsschepen.

Wij willen ditmaal iets vertellen over de daarop gevolgde *tweede* uitzending van troepen naar Java, waarvoor wij weder ons licht hebben opgestoken bij den ijverigen navorscher van de periode onzer koloniale geschiedenis nà het herstel van het Nederlandsch gezag, te weten wijlen den heer P. H. van der Kemp. Uit stukken, berustende aan het Rijksarchief en uit scheepsjournalen en het „Verhaal zijner verrichtingen als Kommandant van Z. M. Eskader in Oost-Indië van den Schout bij Nacht C. J. Wolterbeek", welke laatste bronnen hij aan het Ministerie van Marine geraadpleegd had, heeft genoemde schrijver eene beschrijving der tweede expeditie samengesteld, welke is opgenomen in Bijdragen T. L. en V. Deel 67 (1913).

Met den wensch, dat het ondervolgende aan die studie ontleend de belangstelling der lezers zal mogen gaande houden, steken wij thans van wal, eene uitdrukking, die bij ons onderwerp toevallig zeer op hare plaats is.

In tegenstelling met de eerste uitzending, waarbij de oorlogsschepen gezamenlijk onder bevel van den Schout bij Nacht Buyskes op 29 October 1815 uitzeilden om den 26en November daaraanvolgende door de koopvaarders Aurora, Onderneming en Vrouw Aletta gevolgd te worden, zijn bij de tweede uitzending de schepen achtereenvolgens, naarmate zij gereed kwamen, vertrokken.

De Commandeur van den Breeden Wimpel (één rang beneden dien van Schout bij Nacht) C. J. Wolterbeek had wel als eerste autoriteit een algemeen gezag, maar hij schijnt niet bepaald als bevelhebber van de 2e expeditie te zijn aangewezen, hij was bestemd om Buyskes op te volgen als Commandant der Marine in O.-I. en zou de reis aan boord van het fregat Tromp naar Batavia volbrengen. Nog in ander opzicht verschilden de twee uitzendingen. Waren bij de eerste 7 oorlogsschepen (de Nassau dan medegerekend met het transport ambtenaren, zie Kol. Weekblad 14 December 1922 No. 50) en 3 koopvaarders ingedeeld, nu telde de tweede expeditie 3 oorlogsschepen en 9 koopvaarders, in overeenstemming met het vooropgezet beginsel om voor transport der troepen zooveel mogelijk gebruik te maken van particuliere vaartuigen. Trouwens, het kon moeilijk anders, omdat geene oorlogsschepen meer ter beschikking waren. Feitelijk gingen er 4 oorlogsschepen uit, want de Korvet Venus van 20 stukken werd 28 Januari 1817 uit Texel naar Indië gezonden onder bevel van Kapt.-luit. ter zee Van Schuler, doch er waren geene troepen op geëmbarkeerd. Dit schip kwam 30 Juni d.a.v. te Batavia aan met aanmerkelijke zeeschade, n.l. verlies van fokkemast en boegspriet; ook was de reis met verscheidene ziekte- en sterfgevallen verloopen.

De tweede uitzending omvatte de volgende [oor]logs- en koopvaardijschepen:

Oorlogsschepen.	Vertrokken.	Aangekomen.	Troepen (mannen)
Tromp (fregat 68 stukk.)	16 Mrt 1817	16 Sept. 1817	48[illegible]
Wilhelmina („ 44 „)	1 Mei 1817	2 „ 1817	19[illegible]
Eendragt (Korvet 20 „)	6 Mei 1817	Oct. 1817	70
Koopvaardijschepen.			
Hoop en Fortuin (fregat)	31 Dec. 1816	Oct. 1817	30[illegible]
Cornelia (fregat)	28 Jan. 1817	1 Juli 1817	10[illegible]
Columbus (pinkschip)	11 Febr 1817	31 Juli 1817	28[illegible]
Henrietta Elisabeth (fregat)	11 Febr. 1817	2 Juli 1817	161
Waterloo (fregat)	11 Febr. 1817	31 Juli 1817	15[illegible]
l'Auguste (fregat)	11 Febr. 1817	30 Aug. 1817	10[illegible]
De Hoop (fregat)	23 Mrt 1817	5 Sept. 1817	23[illegible]
Fortitude (pinkschip)	4 April 1817	11 Aug. 1817	23[illegible]
Selima (fregat)	5 April 1817	4 Sept. 1817	21[illegible]
		Totaal	254[illegible]

Voor de oorlogsschepen gold de instructi[e] zij, in Z. M. bezittingen in O.-I. aangekomen ter dispositie van C.C.G.G. provisioneel zouden blijven. Al dadelijk kunnen wij hierbij aan[tee]nen, dat van de 4 genoemde oorlogsschepen de Eendragt het vaderland heeft teruggezie[n]; schip werd in 1840 te Nieuwediep gesloop[t]. Tromp, Wilhelmina en Venus gingen in 18[..] over aan de Koloniale Marine. *)

Omtrent de uitreis van enkele schepen [der] tweede expeditie geeft v. d. Kemp de volgen[de bij]zonderheden.

De Tromp, waar de Commandeur C. J. W[olter]beek zich aan boord bevond en waarvan de [kapt.-luit.] ter zee Nooy bevelhebber was, vertrok 16 [Maart] 1817 van Vlissingen. Onder de ingescheepte [mili]tairen bevonden zich vele uitgezonden deser[teurs,] die abolitie van straf hadden gekregen, mits [zij ...] jaren in Indië zouden dienen. Verder waren [aan] boord eenige gedeporteerden.

Bij het vertrek werden de kapitein Geiger [en] luitenant Blik, die een slippertje naar Midd[elburg] hadden gemaakt en niet tijdig bij het vertre[k aan] boord terug waren gekeerd, achtergelaten. [Deze] officieren zijn echter toch nog op de Tromp [aan]gekomen, want zij scheepten zich in aan boo[rd van] de Selima, die 5 April 1817 rechtstreeks na[ar Rio] de Janeiro vertrok en nog vóór de Tromp [aldaar] aankwam.

De Tromp moest wegens ongunstig weer [..] Maart—1 April 1817 ter reede Portsmout[h] toeven, waarbij de Commandeur Wolterbee[k ech]ter niemand toestond aan wal te gaan. De re[den] daartoe laten zich na het gebeurde met de [twee] officieren gissen en dan werd het aan boor[d blij]ven ook om andere motieven raadzaam geoo[rdeeld]. Den 21en April 1817 kwam de Tromp ter [reede] Porto Prayo van de Kaap Verdische eilande[n,] waar het noodig bleek het schip te kalfaten. [Tevens] kon er worden ververscht en drinkwater w[orden] ingenomen.

Tijdens het waterhalen met de sloepen [deser]teerden 9 man, die niet meer opgevat zijn k[unnen] worden.

Op 25 April 1817 zeilde de Auguste, g[ecommandeerd] door den voormaligen zeeofficier luitenant [..]ling de reede van P. Praya op en verliet[en de] Tromp en genoemd schip op 28 April gezam[enlijk] deze pleisterplaats met bestemming naar R[io de] Janeiro. De twee schepen geraakten in den [nacht] van 30 April op 1 Mei reeds uit elkaar en t[oen de] Tromp den 3en Juni in de baai van Rio de J[aneiro] ankerde, werd de Auguste aldaar weer aan[getrof]fen en ook de transportschepen De Hoop [en Se]lima waren er al. Deze drie transportschep[en heb]ben toen den 13en Juni de reis naar Indi[ë voort]gezet. Ook te Rio de Janeiro kon goed drin[kwater] ...

*) Zie bijlagen A en B van Onze Zeemacht [in] de Fransche overheersching 1810—1814, door [..]man.

behoorlijke ververschìng worden verkregen en werd het schip nogmaals grondig gekalfaat, waaruit bleek, dat het erg in de naden werkte.

De Commandeur Wolterbeek ontving hier van de op 19 Juni binnengezeilde Wilhelmina een pakket, inhoudende zijne bevordering tot Schout bij Nacht. Volgens het scheepsjournaal van Zondag 22 Juni 1817 werd aan boord met parade de breede wimpel neergehaald en de Schout bij Nacht's vlag aan den kruistop geheschen. De Wilhelmina deed een saluut van 13 schoten en het volk joelde in het want. Een toespraak van den Schout bij Nacht tot de equipage, die voor den boeg kwam, waarna een extra oorlam werd bevolen, besloot de plechtigheid.

De geest aan boord, speciaal onder de 500 militairen, was te Rio de Janeiro niet bijzonder gunstig. De volgende staaltjes typeeren zulks. Op 14 Juni viel een korporaal met een mes den commandant der troepen, kapitein Mossel, aan, die daarbij gekwetst werd. De man werd door den krijgsraad ter dood veroordeeld, doch de executie werd uitgesteld tot na aankomst te Batavia, nadat H. M. de Koningin van Portugal, te Rio de Janeiro verblijvende en van een geestelijke van de doodstraf vernomen hebbende, door tusschenkomst van onzen gezant Mollerus den Schout bij Nacht had doen verzoeken aan den veroordeelde pardon of surséance van de straf te verleenen. De krijgsraad ging op dit verzoek in en de korporaal werd aan boord van de Wilhelmina gedetineerd. Hoe het later met hem is afgeloopen, vinden wij niet vermeld.

Den 19en Juni trachtte een kanonnier het schip zwemmende te verlaten; hij werd aangeroepen en gewaarschuwd, doch in stede van naar de waarschuwing te luisteren, sloeg hij met zijn hand op zijn achterbroek en bleef wegzwemmen. Tengevolge daarvan werd op hem geschoten, waarbij hij doodelijk werd getroffen. Dezelfde man had reeds vroeger trachten te deserteeren.

Dat op de reis naar Rio de Janeiro met 800 menschen in een verzengd klimaat op een benauwd schip bijeen, het schip vol met vivres als spek, vleesch, kaas en stokvisch, geene opgewekte stemming onder de manschappen moet hebben geheerscht, kan men zich indenken.

Wolterbeek schreef o.a., dat het op 19 Mei, bij de linie zijnde, ondragelijk warm in het benedenschip was, niettegenstaande van alles daartegen werd aangewend door koelzeilen, openzetten van geschutrijspoorten en door zooveel mogelijk versche lucht van boven te geven. Ook kwam de chirurgijnmajoor Cornelissen, die ongeveer 50 zieken te behandelen had, overal te pas met zoutzuurberooking.

Den 3en Juli zeilde de Tromp van Rio de Janeiro en bereikte 16 September 1817 de reede van Batavia, waarna op 17 en 18 September de ontscheping der troepen plaats vond. Van hier vertrok de Tromp 5 October naar Soerabaja, waar C.C.G.G. op hun reis over Java zich bevonden, en bereikte de reede aldaar op 19 October 1817.

De *Wilhelmina* zeilde 1 Mei 1817 van Medemblik en werd gecommandeerd door den Kapitein ter zee Dibbetz. Het schip passeerde 6 Juni de linie, bij welke gelegenheid het doopfeest volgens het oude zeemansgebruik werd gevierd. Den 19en Juni werd de baai van Rio de Janeiro ingezeild en aldaar de Tromp aangetroffen, waarna 7 Juli van daar werd weggezeild en op 29 Juli bij de Kaap de Goede Hoop de Tromp weder werd ingehaald, die echter 31 Juli uit het zicht geraakte. De Wilhelmina arriveerde daarop 2 September voor Batavia waarna de commandant allen voor den boeg liet komen en zijne bijzondere tevredenheid te kennen gaf voor de goede harmonie, welke tusschen matrozen en soldaten gedurende de reis geheerscht had, alsmede over hun goed gedrag. Na een extra rantsoen jenever werden de militairen gedebarkeerd. Ook de predikant met familie gingen van boord en kreeg deze nog een saluut van 7 schoten.

Het schip vertrok 25 September met troepen naar Semarang en Soerabaja, voor welke laatste haven het 10 October aankwam en vandaar naar de Molukken werd gezonden om mede te werken tot het bedwingen van den opstand op die eilanden.

De Eendracht verliet 6 Mei 1817, onder bevel van den kapitein-luitenant Bakker, het vaderland en kwam 27 October 1817 te Soerabaja aan. Omtrent die reis zijn geene bijzonderheden door den schrijver gegeven.

Wat de verschillende koopvaardijschepen betreft, worden omtrent de uitreizen van de *Cornelia* en *De Hoop en Fortuin* een paar bijzonderheden gegeven.

Aan boord van de *Cornelia*, kapitein Havenstein, werd eene samenzwering ontdekt om het schip af te loopen. De aanlegger was een sergeant-majoor, die door een op zee gehouden krijgsraad veroordeeld werd om te worden doodgeschoten.

En aan boord van *De Hoop en Fortuin*, kapitein A. Gordon, hebben allerlei kwesties plaats gehad te beginnen bij de inscheping. Het schip kreeg aan boord 90 man infanterie, 210 man huzaren, eenige officieren van de Koloniale Marine, een predikant en eenige ambtenaren, die van de Nassau waren achtergebleven (vergelijk Kol. Weekblad 14 December 1922 No. 50 „over een transport van ambtenaren met hunne gezinnen naar Batavia in 1816").

De reis, op 31 December 1816 aangevangen, moet alleronaangenaamst geweest zijn door de slechte verstandhouding, die er tusschen den kommandant der troepen, kolonel Van Rappard, en den gezagvoerder heeft geheerscht. Nog tot ver in 1818 is hierover correspondentie gevoerd tusschen C.C.G.G. en den Departementschef van Koloniën. Door slecht weer, gepaard met hevige Westewinden, was het schip eerst terecht gekomen bij de kust van Noorwegen en heeft later nog Lissabon en Simonshaven aan de Kaap moeten aandoen, waardoor het een reis van een ± 10 maanden geworden is naar Batavia.

Tot besluit vermelden wij, dat de Departementschef van Koloniën bij rapport van 2 Maart 1818 den Koning van de behouden overeenkomst der in 1817 naar Batavia vertrokken transportschepen heeft bericht.

W.

Een nieuwe Zaak in Duinoord.

In den laatsten tijd hebben vele Haagsche firma's, die in het centrum een gevestigde zaak hebben, zich beijverd om hare Duinoordsche cliëntèle te gerieven.

Zoo heeft de bekende firma König, wier zaak meer bekend is als *het „Winkeltje in de Prinsestraat in Kristal en Porselein"*, hare 2e zaak gevestigd in het fraai gerestaureerde perceel Valeriusstraat hoek Dunklerstraat, alwaar zij ruime keus Nouveaute's voorradig heeft.

Wie eenmaal kennis heeft gemaakt met hetgeen deze firma brengt, zal stellig een wandeling naar de Valeriusstraat maken om van hetgeen geëxposeerd wordt in deze nieuwe zaak te genieten.

Te oordeelen naar wat wij heden reeds van de nieuwe zaak gezien hebben, belooft deze een aanwinst voor de Valeriusstraat en omgeving te worden.

Speciaal voor hen die naar Indië gaan, of zich hier komen vestigen is hier een welkome aanleiding om op voordeelige doch smaakvolle wijze zich te installeeren.

Hierbij moet nog worden opgemerkt dat het „Winkeltje" blijft gevestigd Prinsestraat 92.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

De Indische Kunstnijverheid-Tentoonstelling in de Gothische Zaal te 's-Gravenhage verlengd tot 10 dezer.

Na het bezoek van Z. K. H. Prins Hendrik, waarvan

BESCHIKBAAR.

verleden week te dezer plaatse gewag werd gemaakt, genoot de Indische Kunstnijverheid Tentoonstelling gedurende de rustige morgen-uren de eer, belangstellend in oogenschouw te worden genomen door H. M. de Koningin-Moeder, vergezeld van Hare Hofdame, Jonkvrouwe van de Poll.

Tot de presidente van Boeatan, die Hare Majesteit ontving en rondleidde, maakte de hooge Bezoekster, bij het binnenkomen door gamelan-toonen begroet, al dadelijk de opmerking, hoe bizonder goed de mooie Indische weefsels in deze hooge, Gothische zaal tot hun recht komen, vooral ook de Jubileumgeschenken van H. M. de Koningin, in hun volle lengte en pracht uithangend.

Bij de ruim voorziene batik-afdeeling van Boeatan sprak Hare Majesteit de beheerster, Jonkvrouwe D. von Schmidt auf Altenstadt, aan en informeerde naar Mevrouw van Limburg Stirum *) en de te Kaïro zoo goed geslaagde Boeatan-tentoonstelling. De Javaansche vrouw, in een keurige olijfgroene *badjoe* getooid, bezig was, op typische wijze, de wit katoenen doek door middel van de *tjanting* met smeltende was te beteekenen, trok bizonder de aandacht, evenals het album, waarin de verschillende stadia van dit kunsthandwerk zijn aangegeven, en een prachtige, oude *kaïn*, een ware lust om te zien en aan te voelen, werd door H. M. gekocht.

Aan de weef-tafel vertoonde mej. W. Koechlin de vervaardiging van *saboeks* (gordelbanden) op een eigenaardig daartoe ingericht toestel, dat voor dergelijke doeleinden ook in Egypte en in Noorwegen gebruikt wordt. De Atjeh-weefsels, door Mevr. Swart afgestaan, werden ten zeerste bewonderd en leidden tot de opmerking: hoe innig het te betreuren zou zijn als deze kunst door gebrek aan waardeering en aanmoediging verloren zou gaan. Zooals bekend is, hebben de heer en mevrouw Swart zich met veel succes alle moeite gegeven om de Atjehsche meisjes, onder leiding van bekwame Inlandsche weefsters, het vak te leeren beoefenen vanaf het spinnen der zijde, en het verven der draden in de beroemde sombere, maar daarom niet minder gloedvolle tinten, tot het vervaardigen van de min of meer eenvoudige tot de meest ingewikkelde, met goud- en zilverdraad doorweven doeken. Maar wat is er sedert hun vertrek aan gedaan?

In de afdeeling der „Koloniale School voor vrouwen en meisjes" vroeg de Koningin-Moeder belangstellend aan zuster Hellemans, de directrice, of daar wel altijd een der leeraressen of oud-leerlingen aanwezig was om den bezoekers het groote nut dezer inrichting onder het oog te brengen?

De West-Indische hoek, onder beheer van mevrouw G. van Aalst-Koopman, trok niet minder Harer Majesteits aandacht, de fraaie houtsoorten van Suriname werden bewonderd, alsook de mooie gebruiksvoorwerpen er van gemaakt, meerendeels eigendom van den heer Staal, oud-gouverneur der kolonie. De handige Indiaansche hoedenvlechtster, die van de Hernhutters Hollandsch leerde, vertoonde haar kunst. Ook het Curaçaosche dameshandwerk viel zeer in den smaak en een fijn kanten zakdoekje werd door H.M. aangekocht.

Ook aan de smakelijke tafel vol vlechtwerk uit verschillende streken van den archipel werden inkoopen gedaan en zoo bezag Hare Majesteit vol levendige belangstellend al het tentoongestelde tot de bamboezen bloemententoe, welke Boeatan uit Padang was toegezonden en waarin nu een paar dames der propaganda-commissie bezig waren de geliefde Indische vruchten-lekkernij, de echte *roedjak*, klaar te maken.

Ten slotte vertoefde de Koningin-Moeder nog eenigen tijd bij de groote, ronde tafel vol interessante Indische boekwerken, onder beheer der uitgeverszaak Adi Poestaka, waarvan R. M. Noto Soeroto directeur is. Zelfs het mooie Perzische tapijt, door de firma Kulcsar in bruikleen afgestaan, trof Hare Majesteit.

* * *

J.l. Zondagmiddag was 't op de Tentoonstelling buitengewoon druk en geanimeerd, de zaal bleek nauwelijks ruim genoeg om het groot aantal bezoekers te bevatten. Er was dan ook aangekondigd, dat wederom eenige Javaansche dansen met gamelan-begeleiding zouden worden uitgevoerd, welke op den openingsmiddag zoozeer een ieders bewondering hadden opgewekt. Ditmaal dansten mej. Weber als *Serimpie* en R. M. Soerjo Winoto als Koning Kelono meer naar 't midden der zaal, waar zij toen door de binnenvallende zonnestralen prachtig belicht werden, terwijl het publiek er in een grooten kring omheen stond.

Noode namen de opgetogen bewonderaars om half 6 — het sluitingsuur der tentoonstelling — afscheid dit onvergelijkelijk artistieke schouwspel in deze voor zoo schoon-passende omgeving.

Op veler dringend verzoek zal de tentoonst welke aanvankelijk op Woensdag 4 dezer gesloten worden, nog tot en met 9 dezer geopend blijven, wijl de hoop gekoesterd wordt, dat op de beide sterdagen 's middags de Javaansche dansen kunnen worden herhaald. Stellig zal deze verlen die tegelijk een groote krachtsinspanning beduidt de ijverig dienstdoende dames der propaganda missie, op prijs worden gesteld door allen voor Indië voelen en mede willen helpen om meerdere waardeering der Indische Kunst de ver dering tusschen Oost en West te bevorderen. He zoek van leerlingen der verschillende scholen, voor de toegangsprijs op slechts f 0.10 de perso gesteld, kan hiertoe natuurlijk in ruime mate b gen. Mej. van Raalte, leerares in de Kunstgeschie aan de Meisjes-H.B.S., begon Dinsdagmorgen me klasse harer leerlingen het goede voorbeeld in d geven. Moge dat nog heel veel navolging vinden!

*) Ook Mevr. van Limburg Stirum heeft de Tentoonstelling bezocht en geroemd.

Van Week tot Week.

27 MEI—3 JUNI 1924.

Ir. Jhr. M. G. de Serière †. De directeur der cultu Pradjakan-Tangarang ir. Jhr. M. G. de Seri overleden.

De machinist Van der Sluijs ontving een tevreden betuiging en een gratificatie van f 250 van het van de S.S., als bewijs van waardeering v wijze waarop hij op het oogenblik van het de ment van den expres bij Rantja Ekek, zijn wist te doen.

Onderscheiden. Het kruis van verdienste van d eeniging „Het Nederlandsche Roode Kruis" leend aan de heeren *W. Frijling* en dr. *E. M*

Idem aan kapitein *Van Schermbeek*, van d China-Japan-lijn, voor zijn beleid en durf b tijdens de catastrophe in Japan op 1 Sept.

Kolonelsbenoeming. Bevorderd bij de Infanterie lonel de overste *H. Helb.*

Residentsbenoeming. Tot resident van Madioen noemd de heer *H. G. C. L. de la Parra*, thans res. van Malang.

Directeur B.-B. De resident van Soerabaja, de he *P. Hillen*, is benoemd tot directeur van B landsch-Bestuur. (Aneta-tel.).

B. H. Tersteege. Met ingang van 2 September op verzoek, wegens volbrachten diensttijd, uit den militairen dienst ontslagen de kapite infanterie *B. H. Tersteege.*

J. Ch. van Schouwenburg. Wegens volbrachten d tijd is, met ingang van 2 Mei 1924, eerv 's lands dienst ontslagen de beheershoutves het boschwezen in Nederlandsch-Indië, *J. Ch Schouwenburg.*

W. C. Lammers Lisnet. Ontslagen, op verzoek, w volbrachten diensttijd, met ingang van 3 Mei eervol uit 's lands dienst, de hoofdingenie den dienst der Staatsspoor- en tramwegen *Lammers Lisnet*, onder dankbetuiging vo langdurige diensten door hem aan den lan wezen.

Mr. K. Hugenholtz. Ontslagen, gerekend van 31 1924 op verzoek uit 's lands dienst, de leera de H.B.S. te Semarang *mr. K. Hugenholtz.*

D. A. Vermeulen. Wegens volbrachten diensttijd ingang van 2 Juli 1924 eervol uit 's lands ontslagen *D. A. Vermeulen*, leeraar bij de Ko Wilhelminaschool te Batavia.

Universiteit te Leiden. Taalkundig candidaats-ex Indologische studie, de heer *F. Rietzschell.*

Doctoraal examen Indisch recht, mr. *A. M*

Examen voor den Indischen rechterlijken mr. *L. M. Cohen.*

Nieuw materieel voor de Luchtvaartafdeeling. H van Kol. heeft niet tien, maar twintig Fokk gekocht en vier Koolhoven-toestellen. De order vormt een bewijs, dat men de belan nationale industrie niet uit het oog verliest

Bescherming van handelsmerken. Het eerste art. 393 van het Wetboek van Strafrecht is zigd, ter bescherming van handelsmerken.

Naamlooze Vennootschappen. Aneta meldt de ting van twee naamlooze vennootschappen,

N.V. Advertentie en Reclamebedrijf „Aneta", met een kapitaal van f 50.000; directeur de huidige chef der advertentie-afdeeling van het persbureau Aneta en de N.V. Persbureau Aneta met een kapitaal van f 500.000, directeur de heer D. W. Beretty.

Semaoen in Holland. Zooals te verwachten was, zit Semaoen in Holland niet stil. Een door een Inlandschen schepeling geschreven brief maakt melding van een brochure getiteld: „Sarekat Pengawei Laoet India", welke door Semaoen is uitgegeven en waarin alle bij de scheepvaart werkende Inlandsche arbeidskrachten worden opgewekt tot het vormen van een organisatie, welke dien naam zou kunnen dragen. De brochures waren verkrijgbaar tegen f 0.25 en zijn verspreid op alle booten van de Stoomvaartmij. Nederland en den Rotterdamschen Lloyd.

Handelsver. Amsterdam. Het *A. I. D.* meldt, dat de H.V.A. 70.000 bouws grond in de Lampongsche Districten aanvroeg ten behoeve van de suikercultuur.

Dr. Harreveld, de directeur van het proefstation voor de Java-suikerindustrie, is naar Medan vertrokken teneinde voor de H. V. A. een grondonderzoek in te stellen in het noordelijk gedeelte der Oostkust van Sumatra. Van de resultaten van dit onderzoek zal het afhangen of de H. V. A. zal beginnen met proef-aanplantingen van suikerriet aldaar. (Aneta).

Kapitein J. J. de Vries. Het Hoog Militair Gerechtshof vernietigde het krijgsraadvonnis tegen kapitein de Vries en sprak hem vrij. (Aneta-tel.).

De Van Heemskerk vlot. De Van Heemskerk is bij hoog water vlotgekomen en naar Makasser geconvoyeerd. (Aneta-tel.).

Ernstig ongeluk. Den 26en April is bij den spooraanleg tusschen Soreang en Tjiwideh een werktrein, die een brug vervoerde, ontspoord. De brug is daarbij gekanteld, waardoor twee koelies werden verpletterd. Men gelooft dat er sabotage in het spel is.

De moordenaar van mevr. Z. v. E. (echtgenoote van een luitenant der Genie te Tjimahi), de gewezen huisjongen Pangat, is ter dood veroordeeld. Hij heeft hooger beroep van dit vonnis aangeteekend. (Aneta-tel.)

Een tweede aanvullingscursus. Van de uit Holland naar Indië gedetacheerde beroepskader van reserve-officieren kon een 20-tal overgaan naar het Indische leger. Dit aantal wordt thans uitgebreid tot 40.

tentoonstelling van Hollandsche vogels, thans gehouden te 's-Gravenhage, Hekkelaan 4, is aldus ingericht, dat in de zijzalen van het Museum de vogels, in verband met de omgeving waarin zij leven, zijn opgesteld, terwijl in een achterzaal een systematische groepeering is te vinden. In weien rietland, stadspark, hei, bosch en struikgewas, tuin en strand, staan de vogels, welke ongeveer in het late voorjaar en den zomer aldaar leven. De wintergroep omvat de vogels, die 's winters in de omgeving der menschen gezien worden. Enkele bijzondere vogels, doortrekkers, uitgeroeide soorten etc. zijn in de gang opgesteld. De catalogus vermeldt 184 variëteiten, waaronder de nachtegaal. Vooral voor den *Indischen verlofganger* is het een belangwekkende tentoonstelling. In korten tijd overziet men het rijke Hollandsche vogelleven in natuurstant. Het gebouw is dagelijks geopend van 10—12 en van 1½—4 uur, behalve 's Maandags; 's Zondags van 1—4.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De reis van den Landvoogd. (Vervolg).

Den 22en April, om 9 uur v.m., arriveerde de *Wega* te Bandjermasin. Op den steiger was een eerewacht opgesteld. Onder het daveren van kanonschoten en onder het hoezeegeroep van ongeveer drieduizend schoolkinderen van alle scholen te Bandjermasin reed de landvoogd naar het residentiehuis. Om tien uur had een kinderanbade plaats op het residentie-erf, waarna de landvoogd met zijn gevolg een rondrit door de stad maakte, waarbij ook de Europeesche school werd bezocht. Te half twaalf bezocht de G.-G. het militaire kampement en het hospitaal, waarna een bezoek werd gebracht aan de zendingsscholen. Ten residentiehuize werd daarop geluncht. De landvoogd werd uitbundig toegejuicht, wat geen verwondering baart, daar het 75 jaar geleden is, dat Bandjermasin door een G.-G. werd bezocht; dit was G.-G. van Rochussen, die in 1849 de steenkolenmijn Oranje-Nassau te Penggaron opende. De receptie, 's avonds ten residentiehuize gehouden, was druk bezocht.

Den 23en vertrok de landvoogd met gevolg naar Oeloe Soengei. Het vertrek naar Batavia is vervroegd.

Den 27en April betrad de gouverneur-generaal wederom den bodem van Java.

Op den laatsten dag van het verblijf te Bandjermasin, waarbij de landvoogd met zijn gezelschap in auto's op den terugweg was van een bezoek aan Kandangan, is de derde auto geslipt op een brug over de Pengiroean-rivier en kantelde in de rivier. Van de inzittenden konden kolonel Brewer en mevrouw Welter zich redden; de controleur A. L. van Aanholt en de chauffeur verdronken. (*Bat. Nwsbl.* 23 en 28 Apr. en 1 Mei).

Ten slotte verwijzen wij naar de mededeelingen over „de reis van den landvoogd" van den kolonel Brewer (*Bat. Nwsbl.* 28 Apr.) en van den algemeenen secretaris, den heer Welter (*Bat. Nwsbl.* 24 Apr., overgenomen uit het „Soer. Hbl."). Kolonel Brewer had in de Filippijnen van den Moro-opstand, noch van den grooten brand in de Manileesche winkelbuurt iets bemerkt; de ontvangst droeg een hartelijk en gastvrij karakter, was zelfs vorstelijk te noemen, zoodat de G.-G. Fock niet anders dan een buitengewonen indruk van alles kon krijgen. Den gouverneur Wood beschreef kolonel Brewer als een zeer krachtige figuur, die eerlijk is en het goed meent met de bevolking, al komt hij ook niet tegemoet aan al hare wenschen. Hij is een bewonderaar van ons koloniaal systeem.

De Indische Rechtshoogeschool.

Professor mr. P. Scholten stelde zich te Soerabaja, Semarang, Djokja (*Bat. Nwsbl.* 23 Apr. 1e bl.), Bandoeng en Weltevreden beschikbaar om de reeds bekend gemaakte communiqué's nader toe te lichten aan belangstellende ouders en asp.-studenten. Z.W.E.H.G. zou 7 Mei naar Nederland terugkeeren met het doel ook aldaar besprekingen te houden over bovengenoemde hoogeschool en de regeeringsplannen aan het publiek bekend te maken. In September van dit jaar zal prof. S. wederom in Indië teruggekeerd zijn, aangezien het voornemen bestaat om de rechtshoogeschool nog in het najaar te openen. Thans is — volgens het *Bat. Nwsbl.* (1 Mei) — bij de regeering ingediend een ontwerp hooger-onderwijs ordonnantie en een ontwerp reglement voor de rechtshoogeschool, welke de geheele organisatie omvat van het rechtsgeleerd hoogeronderwijs. Professor Scholten ambieert in geen geval aan het hoofd te komen van bedoelde hoogeschool; de leiding zal aan een ander worden overgelaten.

In een groot deel der pers in Nederland hebben de plannen tot stichting eener rechtskundige hoogeschool in Indië op dit oogenblik een niet bepaald gunstig onthaal gevonden. Niet onwaarschijnlijk is het — schrijft een verlofganger in patria aan het *Alg. Ind. Dgbl. de Pr. Bode* — dat, indien deze aangelegenheid in de Kamer in behandeling zal komen, krachtige oppositie tot uiting zal komen (*Deli Crt.* 29 Apr. 2e bl.).

De *Locomotief* van 24 Maart 3e bl. bevat het communiqué, waarin de hoofdtrekken van de aanhangige voorstellen werden openbaar gemaakt („Kol. Weekblad" dd. 3 Apr. blz. 6). Het interview van den Bandoengschen redacteur met den directeur van Onderwijs (*Locomotief* 28 Maart 1e bl.) geeft daarop nog een aantal belangrijke invullingen. In de *Locomotief* van 12, 14 en 15 April geeft Driestar „Kantteekeningen bij het schema van prof. Scholten."

In een interview, dat de *Nwe Soer. Crt.* met prof. mr. Scholten heeft gehad, leest de heer *Lievegoed* (*Locomotief* 17 Apr.): „Zijt gij niet bevreesd, professor, dat men door de oprichting van de rechtshoogeschool hier in Indië binnenkort denzelfden ongewenschten toestand zal krijgen als in Britsch-Indië bijvoorbeeld?" „Wel neen, *daar zijn de toestanden geheel anders.* De „colleges", die in Britsch-Indië reeds ongeveer 70 jaar bestaan, kunnen in geen enkel opzicht gelijk gesteld worden met de op te richten rechtshoogeschool. *Er zullen op laatstgenoemde hoogeschool veel hooger eischen aan de studenten worden gesteld dan in Br.-Indië.*" De heer Lievegoed weerlegt de bezwaren van de „N. S. Crt." en zegt vervolgens:

Het is overigens niet enkel de meerdere kennis, op de rechtshoogeschool den studenten bijgebracht, welke de belofte inhoudt voor een ander soort „Oostersche advocatuur" dan waarvan de *N. Soer. Crt.* gewaagt; het is de groote moreele steun, welke de wetenschappelijke vorming waarborgt. Het kan wel niet anders

Aan de Leden
van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s DE UITGEEFSTER.

of een rechtshoogeschool zal behalve aan het recht, ook ten goede komen aan de moraal. De rechtshoogeschool zal de Oostersche studenten met de vruchten van het denken der voortreffelijkste beoefenaars van een wetenschap, welke tot de hoogste cultuurgoederen behoort, in dagelijksche aanraking brengen en het is ondenkbaar dat dit contact zijn uitwerking ten eenenmale zou missen. Het rechtskundig hooger onderwijs zal, zooals al wat nieuw is, hier eerst nog moeten „aanslaan". Het zal misschien niet dadelijk de juiste menschen trekken en niet dadelijk de juiste menschen op de juiste plaatsen brengen. Maar zoo zeker als de Medische Hoogeschool, waarvan de *N. Soer. Ct.* zich een sterk voorstandster toont en die ook wij met verlangen tegemoet zien, op den duur de *doekoen* en scharrelaars in *ilmoe's* en *djimats* zal helpen verdrijven, zoo zal de Rechtshoogeschool het bestaan der leurders en kramers in „recht" bedreigen. Ze zal, het betere biedend, de behoefte aan het betere voeden en daarmee allengs de normen van recht en moraal omhoog voeren.

De Indische Vennootschapsbelasting.

Er bestaan drie rapporten betreffende het Indische belastingstelsel. Veel punten van overeen[illegible]nst zijn in de betoogen der Indische Commissie, [illegible]ederlandsche Commissie en van den Ondernemersraad (rapport-prof. Treub) niet te bespeuren.

Volgens de „Ind. Crt." heeft de Minister van Koloniën aan de Indische regeering geseind, bij de samenstelling van de belastingvoorstellen rekening te houden met het voorstel van *de Commissie-prof. Bruins* in Nederland, tot heffing van een percentage van ten hoogste 10 pCt. plus 20 opcenten. Hiermede — aldus de *Sumatra Post* (2 Mei 3e bl.) — is de belastingkwestie in een zeer belangwekkend stadium gekomen. We staan thans toch blijkbaar eindelijk aan den vooravond van een belastingwijziging, waarnaar bijna door iedere groep reikhalzend werd uitgezien. De verschrikkelijke rompslomp van het bestaande stelsel was te drukkend geworden en de bezwaren sprongen al te duidelijk in het oog.

In de *Locomotief* (24, 25, 26 en 28 Apr.) schrijft de heer *L. Götzen* over „Het Ned.-Indische Handelsrecht en de Chineesche naamlooze vennootschappen." O.a. wijst hij op het verband, speciaal voor ons Indië, tusschen de belastingen en de daling der handelsmoraal van den Chineeschen koopmansstand (de vele fatsoenlijke Chineezen en Chineesche N. V. natuurlijk daarbij uitsluitende). Uit de vier artikelen valt — zoo besluit schrijver — wel op te maken, dat de N. V.-vorm den Chineeschen handelsstand meer kwaad dan goed heeft gedaan. De wetgever zou dan ook goed doen, wanneer hij op de een of andere wijze er in slagen kon aan de bestaande misstanden paal en perk te stellen. Eenvoudig zal dit zeker niet zijn. Echter bestaat er, naast eenige wetsontwerpen, in Nederland reeds zooveel litteratuur over wijziging der artikelen in ons W. v. K., die op N. V. betrekking hebben, dat m.i. een goede oplossing te vinden moet zijn. Als niet-jurist zal ik mij niet wagen aan het geven van aanwijzingen in die richting, doch wanneer dit opstel eenigermate heeft kunnen bijdragen aan het verschaffen van gegevens aan de bevoegde kringen, en op deze wijze zijn steentje heeft aangebracht voor de restauratie van het gebouw van ons vennootschaps- en belastingrecht, zoo heb ik het mij bij het schrijven voor oogen gestelde doel volkomen bereikt.

De volksbeweging in den Preanger. De volkslectuur. De aanslag op den expres.

In een verslag van den *Band. red.* van de *Locomotief* (26 Apr. blz. 27) lezen wij, dat te Bandoeng met Paschen het gecombineerd congres gehouden is van de Sarekat Rajat en de S. I. Merah in West-Java. Er waren 1200 menschen. *Moh. Sanoessi* was voorzitter. Vertegenwoordigd waren afdeelingen van B. E. B., Sarekat Postel, V. S. T. P., P. K. I. en P. P. P. B.

Sardjono, een Javaan uit Soekaboemi, sprak in het Soendaneesch over de overeenkomende azas (richting) van Sarekat Rajat en S. I. Merah, welke zich beiden van de oude S. I. hierin onderscheiden, dat zij den godsdienst niet op den voorgrond stellen. Nochtans belijden ook zij den Islam en kanten zich tegen de kersteningspolitiek. Spr. lichtte uitvoerig het verschil tusschen de „witte" S. I. en de nieuwe uit, achtte het beter den naam te veranderen en stelde daarom voor den naam S. I. Merah te veranderen en beide bonden samen te smelten tot één, de Sarekat Rajat, vereeniging van het volk. De vergadering keurde de samensmelting goed. De heer *Alimin* herinnerde aan het anti-Chineesch karakter van de oude S. I., als perkoempoelan poekoelan, in Solo. Dat waren Javaansche handelaren in houtwerk, batik, etc.; geheime ve[r]eenigingen ontstonden. Later organiseerde R. M. [...]hadisoerjo de zaak tot Sarekat Dagang Islam; mede wordt het ontstaan van de oude, Centrale of S. I. gekenschetst. De nieuwe, Roode S. I. is [...] voor het volk; daarom moet de naam *Sarekat Raj[at]* [...]vaard worden.

De sprekers waren dikwijls heftig in hunne ui[tingen] en werden vele malen geïnterrumpeerd. Moeso be[...] de gevangenistoestanden en den tocht naar Mekk[a] den regent op zoodanige wijze, dat hem het [...] werd ontnomen. Aan het slot werd een motie [...]nomen, waarin nadrukkelijk werd gewezen op steeds stijgenden belastingdruk door de regeerin[g] geoefend. Deze motie zal ter kennis worden ge[...] van het volk.

„Occasional" maakt in „Sociaal Leven en St[...]" — volgens het *Soerabajasch Handelsblad* (23 A[pr.] bl.) — „rake opmerkingen", waar *O.* het kwas[...] goelijkend geschrijf over den misdadigen aans[lag op] den expres bij Rantja Ekek hekelt. Ook wijst *O.* hoe af en toe vervolgingen wegens persdelict ui[...] worden. Af en toe hebben er veroordeelingen [...] waardoor enkele opruiers de gevangenis in d[...] doch wat helpt dit alles feitelijk? Zoo lastig is d[e pro]paganda van den haat niet, of er zijn onmiddell[ijk ...]deren bereid om getrouw aan instructies van M[...] dag in dag uit, een stroom van vitriool uit te [...] over een geestelijk onrijpe massa. Dag in dag ui[t ...] taalt het Bureau voor de Volkslectuur al dat [...] en week in week uit verspreidt het een bloem[lezing] van deze aller-onstichtelijkste lectuur. Doch daa[r ...] het bij. Waarom, is *O.* een raadsel, doch een feit [is] dat de overheid zich voortdurend er door laat [...]tiseeren op een wijze, die van critiek niets hoeger [...] van lage verdachtmaking alles heeft.

De *Java Bode* („Soer. Hbld." 26 Apr. 3e bl.) [...] dat men de ware schuldigen aan misdaden, zo[o]als bij Rantja-Ekek gepleegd, niet moet zoeken bi[j] schouwers of wisselwachters. Zelfs al hebben [...] menschen een bekentenis afgelegd, dan bew[ijst dat] nog bitter weinig, omdat het niet zooveel moeit[e kost] om een eenvoudigen dessaman maar alles te la[ten ver]klaren, wat men maar wenscht. Hij staat ond[er den] directen invloed van een ieder, die geestelijk [en intel]lectueel zijn meerdere is. In tijden van revolutio[naire] agitatie bestaat het groote gevaar voor de vei[ligheid] daarin, dat de huidige wisselwachters en spoorbaan-personeel gebruikt kunnen word[en als] willooze werktuigen in handen van anderen, [die] zullen door vrees worden weerhouden om te [...] wie hen gelastte de misdaad te bedrijven. D[at is de] meest ernstige zijde van de zaak, waarop de [...] nadruk de aandacht vestigt.

De *Ind. Crt.* O. J. E. („Sumatra Post" 2 Mei [...]) is er verwonderd over, dat de baanschouwers [...] en Narhali de misdaad bij Rantja Ekek ge[pleegd] zouden hebben, omdat zij er van overtuigd wa[ren dat] door ernstig ongeluk misschien wel de salaris[sen van] het Inlandsche personeel zouden worden verbe[terd]. Dat idee — betoogt de Bandoengsche redacteu[r — is] niet in de dessa geboren. Het is juist dezelfde [rich]ting welke de anarchisten van-de-daad in Eu[ropa] op na houden. Het afdwingen van verbeteringe[n door] den autoriteiten met een gruweldaad schrik [aan te] jagen, is naar onze overtuiging een import-arti[kel, dat] via Indische extremisten deze twee onnoozele[, door] door slechte bezoldiging verbitterde, dessaliede[n] hebben bereikt. Het staat daarom voor ons v[ast dat] het opgegeven motief voor de misdaad he[n door] anderen is voorgelegd waardoor het vermoede[n] kracht wint, dat die anderen ook van den op[zet tot] de gruwelijke daad meer moeten weten. [Deze] duistere elementen voor het voetlicht te bren[gen en ze] als geestelijke bedrijvers van de misdaad de [straf te] doen toemeten, welke zij verdienen, is wel de [...]lijkste taak, die de politie en justitie in de[zen] zullen hebben te vervullen.

IJzererts in Atjeh. Mangaanerts in Djokja.

Aneta seint uit Koeta Radja aan de *Deli* [Crt. (...] Apr.) dat bij de Laweueng in Pidië erts is ge[vonden,] vermoedelijk *titaanijzererts*. Er zijn groote [hoeveel]heden aanwezig. Monsters zijn ter onderzoek [naar het] Mijnwezen opgezonden. De „Deli Crt." brengt [in her]innering, dat titaanijzererts op tal van plaatsen [in den] Archipel in groote massa's aanwezig is, o.a. [...] Verscheidene jaren geleden heeft de ir. Loke [...] om te komen tot de exploitatie van dit erts [...] nieuw, electrisch procédé, doch er is toen niet[s van] gekomen. Het blijft dan ook een groote vraag [...]

...ehsche titaanijzererts voor een loonende ontginning ...aanmerking komt. Te veel moet men er zich in het ...meen niet van voorstellen.

...n het Westelijk deel der residentie Djokjakarta, in ...afd. Koelon Progo, tot aan de grens van Banjoemas, ...en uitgestrekte terreinen, waar *mangaanerts* wordt ...getroffen. De concessies en vergunningen hiervoor ... in het bezit van de Alg. Industrie, Mijnbouw en ...ploitatie-Mij. te Bandoeng. Ruim twee jaren ge...en werd een deel dezer concessies overgenomen ...n de erven-Van Dalfsen, en daarna werd de exploi...r goed in gang gezet. We vernemen — aldus het *...I. D. de Pr. Bode* —, dat tegenwoordig belangrijke ...veelheden mangaanerts in Tjilatjap worden afge...cheept met bestemming Europa, waar het voorname...k in hoogovens wordt verwerkt.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een Autorit-record.

Ten einde het automerk „Buick” meer algemeen be...d te maken, had, zoo schrijft men in de „Sinar Su...tra” van 19 Januari 1924, de heer Kohler te Padang ...estkust van Sumatra) met zulk een voertuig reeds ...n directe reis van die plaats naar Medan (Oostkust ...n Sumatra) ondernomen en met goed gevolg die ...d bereikt.

De afstand bedroeg 828 K.M., terwijl men de duur ...er reis, met in rekening brenging van oponthoud, ...eft geschat op 24 uur.

In het begin van dit jaar deed de heer Tesidorf met ...t automerk Durant dezelfde reis in 22 uur 45 minu...n en dit feit gaf den heer Kohler aanleiding om met ...n automerk te toonen, dat het einddoel nog sneller ...n worden bereikt, hetgeen ook is gelukt, want die ...stand werd in 19 uur 55 minuten afgelegd.

De afrit had plaats ter hoofdplaats Padang, op Za...erdag 12 Januari 1924, des morgens ten 5 ure precies, ...naar de Whitlauklok.

De benzine was afkomstig van de Bataafsche Pe...troleum Maatschappij en de bekende smeerolie voor de ...machine van het merk „Roesa” eveneens van die fa...briek.

Bij het afrijden waren als commissieleden aanwezig ...e navolgende heeren, n.l.: Van den Berg, Ingenieur; ...st, Sportredacteur van de Sinar Sumatra en Su...tra-Bode en Dijkstra, Politie-opziener.

Mededereizigers van den heer Kohler waren de heeren ...rnelisse, Redacteur van „De Krokodil” en Van Tijn, ...dactielid van de „Sinar Sumatra”.

De wagen liep uitstekend, snel en bijna geruisch...loos; een sterke wind blies om het gelaat.

Tusschen Loeboek Aloeng en Kajoe Tanam werd ...en gestopt, ten einde eenig in de vacuumtank ge...raakt vuilnis te verwijderen, waarna de „Buick” we...er liep als te voren.

Bij de Aer Mantjoer werd een der banden door een ...den grooten weg liggenden spijker beschadigd.

Spoedig werd deze band vervangen en daarna de ...s naar Padang Pandjang voortgezet.

Niettegenstaande den steeds opgaanden weg, liep de ...o nog even goed als in het begin der reis en liet het ...h toen reeds aanzien, dat het record zou worden ...haald.

Zonder eenig verder oponthoud werd vanaf Padang ...innen 7 uur tijds Fort de Kock en ten 2 uur namid...s Padang Sidempoean, via Loeloe Sikaping, Rau, ...reikt, alwaar benzine werd ingenomen.

Te Sibolga werd het reisgezelschap door eenige hee...n ontvangen, die tevens voor een voorraad benzine ...dden gezorgd.

Na deze plaats ten 4 ure namiddags te hebben ver...en, werd ten 6 uur 30 minuten 's avonds Taroetoeng ...passeerd.

De electrische lampen voldeden uitstekend; natuur...k moest in verband met het geaccidenteerd terrein ...het hooge Barisangebergte iets langzamer worden ...eden, terwijl de duisternis het inspannend uitkijken ...ichte.

Voorzichtigheidshalve verwisselden de heer Kohler ...Cornelisse telkens van functie en dat was de reden, ...t men met betrekkelijk geringe inspanning van ...achten nagenoeg dezelfde snelheid van die van den ...g wist te behouden.

Na over het Barisangebergte te zijn gereden en de ...pliging Balige achter zich te hebben gelaten, werden ...n 8 uur 45 minuten 's avonds de grenzen van de ...est- en Oostkust van Sumatra (n.l. de grenzen tusschen Tapanoeli en de bovenstreken van Medan) met goed gevolg gepasseerd.

656 K.M. waren in nog geen 16 uur afgelegd; tot Medan bedroeg de afstand nog 172 K.M.

Te Tebing Tinggi moest een defecte band worden verwisseld en werd dat kleine oponthoud tevens benut voldoende benzine tot aan het eindpunt der reis in te nemen.

Ten 12 uur 55 's nachts werd de hoofdplaats Medan bereikt.

Voor het hotel De Boer trof men den agent der Buickfirma en verder eenige heeren aan, die de aankomst der reizigers met gejuich begroetten en werd op den goeden afloop der reis met een toespraak en met een glas champagne gedronken.

De reiskleeding werd weldra met het slaaptoilet verwisseld en gingen de reizigers ter ruste met de wetenschap, dat zij een afstand van 828 K.M., het oponthoud inbegrepen, in 19 uur 55 minuten hadden afgelegd.

Zonder twijfel een krachtprestatie.

Nji Anah op het podium.

Den 29en Februari werd door het „Aneta-Bureau” het telegrafische bericht verspreid, dat er den volgenden dag, ter hoofdplaats Bandoeng, eene vergadering zou plaats hebben van de roode Sarikat Islam Vereeniging, waarin Nji Anah als spreekster zou optreden.

Nu zijn er in de Pasoendanlanden natuurlijk vele vrouwen, die den naam van Nji Anah dragen, doch, aangezien kort te voren een vrouwspersoon, met dienzelfden naam, van rechtsvervolging was ontslagen, ter zake van beschuldiging van vergiftiging, begreep de verslaggever „Sipoet” terstond, dat zij de persoon was die spreken zou.

Zij zou het hebben over het Bloeddrama van Tangeran.

In elk geval heette dit het voornaamste punt op de agenda te zijn.

Of er nog andere onderwerpen ter sprake zouden komen, wist de verslaggever, blijkens het medegedeelde in de „Perniagaän” van 1 Maart 1924, nog niet, doch zijns inziens wilde de spreekster ook het een en ander zeggen over hare opgedane ervaring in de gevangenis.

Verder wilde zij de menigte bedanken, die zoo duidelijk, met belangstelling, zich aan hare zaak had laten gelegen liggen en haar persoon had beschermd.

Nji Anah was erg verheugd in de gevangenis het leven er te hebben afgebracht en dat is natuurlijk begrijpelijk en haar recht.

En omdat zij zoo blijde was, dat zij nog in leven was, wilde zij op het podium staan.

Volgens Sipoet zou het aan geen twijfel onderhevig zijn, of de vergadering zou druk worden bezocht en vooral door het vrouwelijk element, want dit wilde het geluid van Nji Anah hooren en het gelaat zien van haar, die uit den dood, als het ware, was opgestaan.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een Vrouwenstem.

De vrouwelijke medewerkster van de „Sinar Hindia”, die zich „Kim Njo” teekent, betuigt in dat blad van 9 Februari 1924 hare erkentelijkheid aan de redactie van het Koloniaal Weekblad voor het opnemen van de in deze rubriek opgenomen opstellen van hare hand, waarin zij de lezers een zooveel mogelijken onpartijdigen blik liet slaan in het levensbestaan der Chineesche vrouw in Ned.-Indië, dat zij dagelijks gadeslaat.

Met betrekking tot het voeren van eene goede Chineesche huishouding, dat door de Chineesche vrouwen steeds op den hoogsten prijs werd gesteld, zegt zij, dat die taak, behalve in goed kunnende koken, schoonhouden van de woning, het bewaren van den vrede in huis, ook bestond in de goede verzorging van alle huisgenooten, zoowel van de ouden van dagen als van de jongeren en van allen die tot zulk eene huishouding in betrekking stonden.

Dat ideale Chineesche familieleven moge vroeger hebben bestaan, sedert de laatste 20 jaren, is, tot groote teleurstelling van de schrijfster, in dien toestand veel verandering gekomen en ontkent thans niemand meer dat de belangstelling voor de Chineesche huishouding is verplaatst van „in” naar „achter” de keuken.

Het werk, dat de Chineesche huisvrouw vroeger zelf in de keuken verrichtte, is thans opgedragen aan eene „kokkie”, het schoonhouden van het erf aan een tuinman of „kebon” en van het binnenhuis aan eene „baboe”.

Ook de gewone verzorging van de kleine kinderen vertrouwt men aan vrouwelijke loontrekkenden toe.

Die veranderde toestand vindt de schrijfster slecht en tevens kostbaar.

Die verzorging der kleinen geschiedde eertijds door de huisvrouw zelve en hare familieleden en men deed dat met vreugde en opgewektheid, want twijfel omtrent mogelijke vergiftiging, kwaadsprekerij en andere verkeerde handelingen, van wien dan ook, was dientengevolge buitengesloten.

Tengevolge van de tegenwoordig betaalde hulp van andere krachten moet men daarentegen steeds de noodige voorzichtigheid betrachten ten aanzien van de handelingen van het loontrekkende personeel.

De waarde der Chineesche vrouw werd vroeger onder meer geschat naar de bekwaamheid en de energie, welke zij als huishoudster of als aanstaande huishoudster wist te ontplooien.

Het bezit van een schoon uiterlijk kwam toenmaals pas later in aanmerking.

Thans treedt dit laatste meer op den voorgrond en heeft de geschiktheid voor de huishouding, bij een aanstaand huwelijk, de plaats moeten ruimen voor de eerstgemelde eigenschap.

Zoolang de huisvrouw zelve of hare familieleden de kinderen verzorgden, werd onbeschaafde taal voor dezen zooveel mogelijk vermeden, doch thans schelden die kinderen hunne baboes uit en beleedigen zij ze op allerhande wijze, hetgeen ditwijls tot eene onverkwikkelijke repartie aanleiding geeft, doch waarin de baboes ten slotte toch maar berusten.

Het is dus verkeerd wanneer de ouders de verzorging hunner kinderen aan loontrekkend personeel, dat niet weet op te treden, toevertrouwen.

Vroeger werden de Chineesche kinderen, als zij onbehoorlijk spraken of verkeerde handelingen pleegden, door de ouders of familieleden terechtgewezen, daarbij dikwijls, ingeval van onwil van de zijde der kinderen, geholpen door een flinke lange rotan, en het is, naar de meening van de schrijfster, deze opvoedingsmethode geweest, die van de kinderen toenmaals behoorlijke individuen heeft gemaakt.

Er zijn thans Chineesche ouders die dit laatste doel willen bereiken door hunne kinderen onder Europeeschen invloed te brengen, doch deze wijze van opvoeden heeft dit bezwaar dat ouders en kinderen te ver van elkander komen te staan en elkander vergeten.

Het is wel gemakkelijk voor de ouders zich op die wijze te onttrekken aan de verplichtingen, welke aan de opvoeding van kinderen in eigen woning zijn verbonden, doch die ouders vergeten dat de kinderen in die daad een gebrek aan genegenheid zien.

Het spreekwoord zegt dat als men een boom recht wil zetten, men dit als jonge plant moet doen en de ouders hebben zich daarnaar te gedragen.

Het schoonhouden van het erf door een tuinman, zooals thans geschiedt, is kostbaar.

Vroeger bezigde men daarvoor eigen krachten en toonde men op die wijze aan de landgenooten van welke goede kwaliteit de bewoners waren.

Doordien het onderhoud goed geschiedde, hield men de lucht op het erf zuiver en weerde men de malaria-aanbrengende muskieten.

(Wordt vervolgd).

Literatuur-Overzicht.

De Indische Mercuur.

47e Jrg. No. 21. 23 Mei. Djatihout en houthandelaren, door prof. A. te Wechel. Het Kon. Kolon. Instituut, door J. F. L. de Balbian Verster, een bespreking van het door den heer C. J. Hasselman samengestelde, bij J. H. de Bussy gedrukte, werk over „Wording, werking en toekomst" van het K. K. I. De gewone, uitvoerige rubrieken op gebied van handel, landbouw, nijverheid.

Locale Belangen.

11e Jrg. afl. 20. 16 April Inlandsche belangstelling in de locale raden, door J. F. H. A. Later. Vereenvoudiging is bezuiniging. Het innen van belasting op motorrijtuigen door Margadant. „Decentraliana" heeft het ditmaal over 5 jr. decentralisatie in een kleine gemeente, waarvoor Pasoeroean gekozen is.

Nederl.-Indische Vereen. tot Natuurbescherming.

Mededeeling No. 8. Overzicht der N.-I. natuurmonumenten, door dr. K. W. Dammerman.

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chin. pers.

No. 17 loopt tot 26 April '24.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap.

Tweede reeks, XLI, No. 3. Mei. Het jaarverslag v. d. Topogr. dienst in N.-I. over 1922, door J. van ... Mogelijke veranderingen in den zeebodem v... Indischen Oceaan, door dr. A. C. Oudemans.

BOEKAANKONDIGING.

Lezingen over Surinaamsche problemen, door S... C. Kersten & Co. Paramaribo.

III. De creolen en de klein-landbouw.
IV. Volksonderwijs, arbeidsopvoeding en b... opleiding.

Trente ans de Tonkin. L. Bonnafont.

De inhoudsopgave van dit interessante boek i... anders dan een vermelding van de jaren, waar... loopt 1889 tot/met 1920. Het werk is een en al be... ring voor hetgeen de pioniers in Tonkin hebb... daan, naast veroordeeling van hetgeen betwete... bekwamen er tegengehouden en verknoeid hebb...

Early Jesuit Travellers in Central Asia by C. Wessels S. J.

Een boek van 375 p. groot 8vo. public. van „B... schoten Vereeniging". Uitg. Martinus Nijhoff... Haag. f 12.—.

Suriname.

Wij ontvangen de Memorie van Antwoord v... Gouverneur op het Voorloopig Verslag der Ko... Staten betreffende de begrooting voor 1925, ee... stuk, waaraan wij slechts het volgende ontleene...

„Algemeene Beschouwingen. Met belangstellin... ondergeteekende kennis genomen van de verklar... ook de Koloniale Staten, de uiterste grens v... sobering bereikt, ja zelfs op sommige plaatsen... schreden achten, en hij vertrouwt, dat deze ve... niet zal nalaten indruk te maken in het moede...

Zijn ook de Koloniale Staten van oordeel, ... productievermogen van Suriname moet worde... hoogd en geven zij daartoe middelen aan, de... geteekende is meer dan ooit overtuigd, dat b... niet spoedig door het opperbestuur belangrijk... in die richting in uitzicht wordt gesteld, de alg... verarming zoodanig zal toenemen, dat van dit ... deel van Nederland in economischen zin weinig... zal overblijven.

Zich vereenigend met het denkbeeld om nieuwe... nemingen te doen vestigen en bacoveteelt en ... cultuur te bevorderen, hoopt hij daarop eerlang... uitvoeriger terug te komen. Ten aanzien van... en bacoveteelt zij reeds dadelijk gezegd, dat vo... slechts voorbereidend kan worden gewerkt, w... krachtig bevorderen van den uitvoer financiee... eischt, welke voorshands niet te verkrijgen is. De... handelingen met de Fruit Company zijn nog ... eindigd, daar het beslissend antwoord van die zi... niet is gekomen en er is reeds herhaaldelijk g... eveneens relaties met andere Amerikaansche v... firma's aan te knoopen.

Toen onlangs de voorzitter van the A... Aluminum Company den ondergeteekende bez... de mogelijkheid om de bauxietschepen, welke v... tweemaandelijks Moengo zullen aandoen, voor h... voer van bacoven geschikt te maken, ernstig bes... en het schijnt niet onmogelijk dat langs dien weg... bereiken zal zijn.

Ook tegenover de overige door de Koloniale... aangeprezen middelen om de productiviteit va... name te verhoogen staat de ondergeteekende ze... pathiek en hij zal niet nalaten daartoe mede te ... waar de mogelijkheid tot succes maar eenigszin... wezig blijkt." .....

Tot ons groot genoegen verklaart de Gou... omtrent de grenskwestie met Britsch Guiana d... deze „steeds aan actualiteit winnende zaak" in z... staand werkplan is opgenomen en dat hij voor ... langrijk onderdeel der Surinaamsche kwestie", d... aandacht van het opperbestuur zal inroepen.

Wij hopen dat de zaak tegen dien tijd door ... treden van de Eerste Kamer een stap nader ... oplossing zal gekomen zijn.

Ook bij de openbare behandeling van de be... in de Koloniale Staten is deze grenskwestie te... gekomen. De heeren Drielsma, Simons en Kraa... daarover het woord gevoerd. De laatste spre... omtrent den verderen gang van zaken zeer ... tisch gestemd maar uitte bij zijn repliek de hoo... toekomst zijn pessimistische opvatting in het ... zal stellen.

Als de Eerste Kamer voet bij stuk houdt hebben wij de beste verwachtingen. Een beter tijdstip dan het tegenwoordige om de aangelegenheid bij de Britsche Regeering ter tafel te brengen zal zich niet licht voordoen. Moge onze Minister van Buitenlandsche Zaken dit inzicht deelen.

* * *

De begrooting voor 1925 is in Suriname een maand geleden afgehandeld en op het oogenblik dat wij dit schrijven is de Memorie van Antwoord van den Minister op het Voorloopig Verslag der Eerste Kamer over de begrooting van 1924 nog niet verschenen.

* * *

In ons nummer van 24 April deelden wij mede dat een getrouw lezer van ons blad, wanhopende of Nederland in staat is Suriname uit zijn toestand van diep verval op te heffen, de vraag opperde waarom Nederland het mandaat over Suriname niet overdraagt aan den Volkenbond. We merkten toen op dat het denkbeeld niet geheel nieuw was en wij niet meer konden doen dan het mede te deelen.

In het nummer van 8 Mei achtte de heer H. J. Neervoort van de Poll zoowel om praktische als om moreele redenen het plan niet voor verwezenlijking vatbaar, o.a. omdat Nederland met een dergelijk verzoek zich zelf een brevet van onvermogen zou geven om zelf het mandaat waar te nemen als koloniseerende mogendheid, en, wat voor ons prestige nog erger is, den schijn op zich zou laden een wellicht ondankbare taak niet langer te willen vervullen.

De lezer die de vraag had opgeworpen heeft, in het buitenland vertoevende, nu eerst kennis kunnen nemen van des heeren Neervoort van de Poll's bedenkingen. Voorloopig meent hij het te kunnen laten bij de opmerking dat voorzooveel Suriname betreft Nederland zich reeds het brevet van onvermogen heeft gegeven, zonder zich te bekommeren om het verlies van prestige als koloniseerende mogendheid.

* * *

„De West" van 2 Mei schrijft:

„De gouverneur heeft thans een ontwerp ingediend bij de Koloniale Staten, betreffende het onderzoek naar en de ontginning van petroleum, steenkolen en ijzer-erts. Dit ontwerp houdt verband met de plannen van de combinatie-Koker om proefboringen te doen naar petroleum. Dit onderzoek eischt aanzienlijk kapitaal en mocht het tot succes leiden, dan is het billijk, dat zij die dit groot risico aanvaardden, ook zekerheid hebben dat zij de vruchten daarvan zullen kunnen plukken.

De bedoeling van het ontwerp is om vast te leggen dat vergunning tot onderzoek naar petroleum enz. (en eventueel latere concessie tot ontginning daarvan) niet zullen worden verleend op de gewone voorwaarden geldende voor de ontginning van delfstoffen, maar bij afzonderlijke verordening worden geregeld. Tevens bepaalt het ontwerp, dat de gouverneur bevoegd is de vergunning aan één persoon te verleenen, met uitsluiting dus van anderen.

De vergunning wordt kosteloos verleend, voor vijf jaar. De vergunninghouder heeft, tot uiterlijk zes maanden voor het verstrijken van de vergunning, recht van voorkeur voor het verkrijgen van concessie.

De voorwaarden waarop de concessie zal worden verleend, zullen bij verordening worden vastgesteld, zoomede de belasting of retributie welke op het product zal worden geheven.

Indien voor de exploitatie van petroleum, steenkolen en ijzererts terreinen in gebruik worden genomen die bij anderen in concessie zijn, zal aan de houders dezer concessiën, zoolang zij hun concessie bewerken, een deel worden afgestaan van de belasting op het verkregen product."

Daarna laat het blad de memorie van toelichting volgen, die wij hier niet kunnen overnemen, wegens gebrek aan plaatsruimte.

* * *

In het blad „Suriname" een reeks zeer belangrijke artikelen van den heer Charles Douglas over den hygiënischen, of liever, den onhygiënischen toestand van Paramaribo. De artikelen — die verdienen afzonderlijk te worden uitgegeven — zijn in het blad gepubliceerd op instigatie van den Geneeskundig Inspecteur.

Een dergelijk onderzoek als door den heer Douglas ingesteld werd een 20-tal jaren geleden ondernomen door een daartoe benoemde commissie. Wat er geworden is van het grootendeels door wijlen den Ingenieur D. H. Havelaar samengestelde rapport weten wij niet. Het zal wel in de archieven der Gouvernements Secretarie begraven liggen.

Over den woningtoestand in de kolonie verscheen in 1912 een rapport van een commissie benoemd bij Gouv. res. van 28 Juli 1910.

Ook daarin vindt men zeer belangrijke gegevens.

* * *

De nieuwe Geneeskundig Inspecteur, de heer J. A. Rademaker, heeft de padvinderij in Suriname — die heelemaal dood was — nieuw leven ingeblazen. Aan niemand beter kon dit worden toevertrouwd. Men behoeft maar zijn oproep in de locale bladen te lezen om te voelen dat hij juist de man is om deze nuttige instelling niet alleen weder in het leven te roepen, maar ook in het leven te houden, wat moeilijker is. Volgens de laatste berichten schiet de zaak goed op.

Curaçao.

De begrooting voor 1925.

IV.

Ook Landbouw wordt in het Voorloopig verslag van den Kolonialen Raad genoemd, als eene afdeeling, waarop bezuinigd kan worden; zelfs waren er leden die haar geheel wilden laten vervallen. „Weinig verwachting hadden de Afdeelingen voorts van de pogingen om den landbouw op de Bovenwindsche eilanden op te heffen. Verschillende leden voorspelden daarvan gelijke mislukking als op de Benedenwinsche eilanden. Reeds had de eerste landbouwkundige voor de Bovenwindsche eilanden den dienst verlaten zonder op eenig resultaat te kunnen wijzen. Diens artikel in de West-Indische Gids van Januari j.l. geeft niet veel hoop op eenig gunstig resultaat binnen afzienbare toekomst. En waar juist op Sint Eustatius, waar volgens dezen deskundige de sporen te ontdekken vielen van het werk van den gewezen Gezaghebber Van Grol gedurende lange jaren, de economische toestand nog het slechtst is, daar deed men verstandiger om maar bijtijds in te zien, dat elke poging ook op dit gebied tot mislukking gedoemd is.

De eigenlijke oorzaak van den weinig bevredigenden economischen toestand der Bovenwindsche eilanden is, volgens de Afdeelingen, dat die eilanden klein zijn en een nog kleinere bevolking hebben. Er zijn geen handen genoeg om de cultuur van eenig voor uitvoer geschikt product te beoefenen. Want als de ervaring van de geheele wereld ook voor deze Nederlandsche eilanden eenig waarde heeft, dan moeten stapelproducten, om te kunnen concurreeren op de buitenlandsche markten, met relatief de geringste productiekosten voortgebracht worden. Dus in het groot.

Dat de vertrokken landbouwkundige o.a. den verbouw van suikerriet aanbeveelt en de aanschaffing van eenige machinerieën voor de suikerfabricage om tenminste bruine suiker voor het verbruik der plaatselijke bevolking te produceeren, spreekt wel boekdeelen. Als men zijne verwachtingen op dat niveau moet stellen, n.l. zelf te voorzien in de behoefte aan bruine suiker van eene bevolking van 1300 zielen, dan is daarmede de handhaving van een landbouwkundige veroordeeld."

Wat de geraamde verhooging der middelen betreft, werd voor de zooveelste maal gewezen op de noodzakelijke inkrimping der uitgaven. De Raad wil het blijkbaar nog eens heel mooi zeggen: „Om tot verzwaring van den belastingdruk mede te werken moesten zij zich eenigszins geschraagd weten door de volksovertuiging, althans door de overtuiging van een kern, de bezadigde elementen, onder de burgerij. Deze moreele steun ontbreekt echter op het oogenblik geheel en al. In alle standen en rangen heerscht de meening (dit verslag tracht daaraan de passende uiting te geven), dat er veel geld noodeloos en onoordeelkundig wordt uitgegeven, dat weinig met de rechten der burgerij rekening gehouden wordt."

Voor de bovenwindsche eilanden wordt nog eene versobering in de bestuursinrichting aangewezen, die nog zoo gek niet is. „Bij een slinkende bevolking, tegen welker afneming niets te doen valt, is sinds eenige jaren het bestuur dier eilanden op kostbaarder voet ingericht dan vroeger.

Naast den rondreizenden rechter met zijn griffier heeft men er ook den ambulanten Gezaghebber. Dat al dit reizen de koloniale kas op niet onbeteekenende uitgaven te staan komt, behoeft wel geen betoog.

Eenige leden vroegen waarom niet op elk eiland de Ontvanger, die nu toch bij afwezigheid van den Gezaghebber het dagelijksch beleid voert, bij voortduring met dat dagelijksch beleid kan worden belast en aan den rondreizenden rechter de taak kan worden toebedeeld om den Gouverneur rapport uit te brengen omtrent den gang van zaken en in aangelegenheden, de groote richtlijnen van bestuur rakende advies uit te brengen, of zelf Gezaghebber, die aan te geven.

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST"

hebben op vertoon van hun Lidmaatschapkaart **toegang tot de Clublokalen Restaurant en Leeszaal** van de **Amsterdamsche Burgerwacht**, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er eiken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen. S

Het pleit weinig voor het gevoel van juiste verhouding, als men bestendigt eene regeling, waarin b.v. de uitgaven voor St. Eustatius, waarvan de bevolking nog geen 25 % van die van Bonaire telt, 50 % bedragen van die voor laatstgemeld eiland, zonder daarbij nog te rekenen de uitgaven onder het hoofd Bovenwindsche eilanden.

Waarom — zoo werd gevraagd — zijn de uitgaven voor St. Eustatius hooger dan die voor Saba, welk laatstgenoemd eiland toch een vrij wat grootere bevolking heeft.

Eene practischer regeling van het Bestuur en de administratie van de Bovenwindsche eilandengroep, waarbij ook veel op belastinggebied zou zijn te vereenvoudigen, zou — meende men — zoowel in het belang van de schatkist als van de bevolking zelve zijn. Men beval dan ook deze aangelegenheid in ernstige overweging aan."

Samenvattende wordt aan het slot als de meening der afdeelingen weergegeven: „dat het niet moeilijk zal vallen door het betrachten van gepaste zuinigheid in de besteding der gelden, door het aanbrengen van de noodige versoberingen en vereenvoudigingen in de verschillende bestuursafdeelingen, door het opheffen van wat er nog van de Afdeeling Landbouw over is en door het afvoeren van de koloniale begrooting der uitgaven voor het onderzoek van den bodem en naar de wijze van watervoorziening, het eindcijfer der uitgaven reeds voor 1925 met circa ƒ 200.000.— te doen dalen.

Rekent men daarbij dat aan den anderen kant, naar het zich reeds nu laat aanzien, de ontvangsten wederom aanzienlijk zullen meevallen, dan zal het volgens de Afdeelingen niet veel schelen of bij de afrekening zal de begrooting ongeveer sluiten.

De meerdere opbrengst te verkrijgen uit de belastingverhooging zal dan kunnen worden aangewend uitsluitend voor bijzondere doeleinden."

De begrooting voor 1924.

Het Voorloopig verslag der 1e Kamer is verschenen. Eenige leden meenden, dat, nu het hoofdeiland in opbloei is, de tijd van straffe bezuiniging voorbij is, en de noodige maatregelen tot bevordering van den welstand der ingezetenen niet meer behoeven te worden uitgesteld. Als eerste vraagstuk, dat om oplossing vraagt, werd het arbeidersvraagstuk genoemd; verder werd op verbetering der hygiënische toestanden en steun voor den kleinen landbouw aangedrongen. Liever dan versterking der middelen door indirecte heffingen werd bezuiniging op de bestuurskosten aanbevolen; men noemde het bestuur topzwaar.

Het muntstelsel kwam ter sprake, de loodsgeldenkwestie, politie en nog tal van kleinigheden, waarop misschien bij het ministerieel antwoord de aandacht te vestigen is.

St. Eustatius.

In een brief van St. Eustatius aan de „Amigoe", opgenomen in dit blad van 19 April l.l. lezen wij:

„De toestand van St. Eustatius is vrij ongunstig. Sisalfactorie definitief van de baan. Het Gouvernement zal 't zaakje wel niet overnemen en voortzetten. Zit er al in voor 175.000 gld. De voornaamste schuldeischers van de Compagnie, die hun land verpacht hadden, zijn er niet voor te vinden hunne vorderingen eventueel tegen aandeelen in een nieuwe sisalfactorie om te zetten.

Er werd veel „geboomd" over een suikerfactorie op te richten om 't hier groeiende suikerriet te verwerken en Statius en de omliggende eilanden van suiker te voorzien. Utopie! Suikerfactorie zal wijlen sisalfactorie in levensduur niet evenaren. Meer werd verwacht van export van het suikerriet naar St. Kitt's. Gezaghebber Beaujon is hiertoe reeds te St. Kitts geweest en heeft èn van het Engelsch Gouvernement èn van de Suiker-Factorie, dezelfde concessies verkregen voor het Hollandsche suikerriet als Nevis en de Engelsche eilanden genieten. Geen invoerrechten en prijs naar denzelfden maatstaf van het suikerriet van St. Kitts etc. Maar dan moet het suikerriet afgeleverd worden te St. Kitts niet later dan 30 uren nadat 't op St. Eustatius gesneden is, anders daalt 't in waarde. De schoener „Harris" is reeds met een lading vertrokken en we zullen dus spoedig vernemen of Statius op deze wijze gebaat is.

Overigens heeft de Gouverneur aangeboden werk in Curaçao tegen 1.50 gld. per dag en tegemoetkoming in de overtocht. Dat belooft wat. Een zestal hebben zich hiervoor aangemeld."

Eene vraag.

Men vertoont ons een geschriftje van 14 bladzijden „St. Martin (Nederlandsche Antillen). Zijne Politieke Geschiedenis van het jaar 1816 tot October 1889" onder het motto Ubi Ius, ibi remedium van de hand van *Fortis est Veritas*. Kan misschien een onzer lezers omtrent den schrijver eenige inlichtingen geven?

Uit den Verren Vreemde.

In de lucht.

Sedert anderhalve maand is heel de wereld H... Kijk in de lucht. *Een Amerikaansch smaldeel* van lu... schepen beproeft de wereldrondvlucht in weste... richting. De commandant, majoor Martin, heeft vliegtuig onderweg te pletter geslagen tegen een in Alaska; hij is er ongedeerd afgekomen, maar m... huiswaarts keeren. De andere aeroplanes van zijn kader hebben de reis voortgezet, onder commando luitenant Smith. Deze ondernamen medio Mei de vl... over den Stillen Oceaan, 1440 K.M., en kwamen zo... Paramoesji aan. Van Hittokappoe vlogen zij, via Mi... (op 't eiland Awaji) naar Koesimiga-oera, het mar... vliegkamp, ten N.W. van Tokio. Een enorme prest... San Francisco, Alaska, over zee, over de Aleuten en Koerilen, naar de Japansche eilanden. De immigr... wet-gevoeligheden weerhielden, gelukkig, regeering volk van Japan niet om de helden der lucht hart... te verwelkomen en in Tokio luisterrijk te eeren de eerste over den Grooten Oceaan volbrachte lu... raid. Sedert hebben zij de reis hervat; den 3en ... werd Kagoshima, op het eiland Kioeshoe, bereikt.

Groot Brittanië zag terzelfdertijd majoor Mac La... met zijn pilot Plenderleith en Andrews opstijgen, van nabij Londen, in oostelijke richting gaande, aardbol te omzweven. Den 24en April meldden de ...gelschen met zelfbewuste zekerheid: van Kar... waar onze vliegers zijn aangekomen, gaan zij over A... habad, Calcutta, Bangkok en Hongkong naar To... Maar na het verlaten van Karachi kreeg het Vic... Vulture een defect; in de Sind-woestijn moest ge... worden. Oponthoud. Eerst den 16en Mei kon van ...habad naar Calcutta gevlogen worden, waar op uit Engeland ontboden nieuwen motor gewacht worden. Deze liet niet lang op zich wachten; zoo den 21en de vlucht Calcutta—Akyab, in Burma, o... nomen worden. Maar déveine bleef Mac Laren's ... Te Akyab weer een defect, en zelfs van dien aard, de machine 't af moest leggen. Volgens de berichten een Amerikaansche torpedojager van Hakodate, Japan, vertrokken om een vliegtuig naar Hongkong brengen, vanwaar de Engelschen het naar Akyab ... len verschepen. Wel aardig, de onderlinge hulp... digheid, tegelijk met den onderlingen wedstrijd! G... sportief internationalisme!

Zonder eenige ophef te maken, had een *Fransch vliegenier* 't plan gevormd, voor de kleuren van ... land bij deze wereld-raid ook een plaats te vragen. het stille voornemen verder te gaan, gaf hij eerst Fransche koloniën in Oost-Azië als zijn doel aan, ... reeds voelde men toen luitenant Pelletier d'Oisy, sergeant Besin als begeleider, de anderen de loef stak, en Indië, en Cochinchina zonder bijzondere te... vallers bereikte, dat zijn doel verder lag: Peking, ...kio en dan wellicht nog verder? Hij kwam in Jacqueline den 3en Mei in datzelfde Karachi aan, ... de Britten reeds den 24en April landden, den vol... den dag bereikte hij Agra, den 5en Calcutta. Hier b... hij enkele dagen, om een scheur in een der vleu... te herstellen; toen vloog hij ineens naar Rangoon, ... hij maar kort bleef, om den 10en Bangkok en den ... genden dag Saigon te bereiken, en daarmee de Fr... sche kolonie in 't Verre Oosten. Intusschen stond ... dat hij door zou gaan. Bij 't bericht van zijn aank... te Hanoi, op 13 Mei, werd reeds, als vanzelf sprek... gewag gemaakt van zijn aanstaand vertrek voor Pe... en Tokio. De reis Parijs-Hanoi was in 17 dagen ... voerd, een 5-tal dagen verplichte rust en oponth... inbegrepen. Na 4 dagen verblijf in Hanoi, waar k... tein Pelletier d'Oisy zijn promotie bij keuze en B... zijn benoeming tot ridder in 't Legioen van eer ve... men, zetten zij het niet-officieel gedeelte van hun ... in en vlogen den 17en naar Canton, den volgen... dag naar Shangai.

Reeds schreef een Fransch blad: de groote daa... volbracht, wat verder ondernomen wordt is sle... een sportief uitstapje, tot besluit van het mooiste ...sultaat, ooit door een vliegenier bereikt. Toch ... ook hier, een tegenvaller de voortvarendheid i... komen breidelen. Bij de landing stootte het toest... een hindernis en werd zoo ernstig beschadigd, ... Jacqueline voor den verderen tocht onbruikbaar ... Het Chineesche vliegeskader verschafte een ... vliegtuig, een Bréguet. Den 29en Mei gingen de Fra... schen te Shanghai de lucht in en bereikten zij Pekin...

Over Moekden zijn zij den 3en Juni te Phyongyand in Korea aangekomen.

Portugal nam een andere route dan de vliegers, die over Zuid-Europa getrokken waren. De kapiteins Paes, Berres en luitenant Gouveia volgden van Lissabon uit een over Noord-Afrika loopende lijn, om dan over Karachi in Britsch-Indië, de richting van Macao in te slaan. Na een kranige reis mochten zij 't echter niet verder brengen dan een noodlanding op 300 K.M. van Delhi, waar hun machine den 7en Mei verongelukte. Zij kwamen er zelf met lichte kwetsuren af. Hoe zij weer aan een machine gekomen zijn is niet duidelijk, maar 1 Juni vlogen zij weer en den 3en bereikten zij, over Allahabad, Calcutta.

Hebben de Europeesche vliegers allen zonder veel bijzondere wederwaardigheden Karachi bereikt, van dit punt af is 't lotgeval van elk hunner een eigen avontuur geworden. Zullen Mac Laren en zijn makkers de wereldrondreis volbrengen, dan zal de meegenomen machine dit succes niet mee mogen vieren. Zullen de Amerikanen het tot nu toe schitterend bereikt resultaat voltooien? Heel Azië, heel Europa, heel de Atlantische Oceaan zijn nog te nemen. Zal Pelletier d'Oisy den door hen gewezen weg, in tegenovergestelde richting, ook willen maken?

Terzelfder tijd is onder commando van Goble nog een rondvaart om het vasteland van *Australië* volbracht. Een onderneming mede van durf en beteekenis.

En *Amundsen* is op zijn reis naar Tromsö, om van daar naar een Deensch eiland te gaan, van waar hij in de tweede helft van Juni *de Poolvlucht* zal inzetten, die 't vorige-jaar werd uitgesteld. Terwijl wij dit schrijven, komt uit Milaan bericht, dat Amundsen andermaal zou hebben afgezien van de onderneming, omdat de Noorsche regeering geprotesteerd zou hebben tegen het deelnemen eraan van den Italiaanschen pilot Locatelli, die met een Italiaansch blad een contract gesloten heeft tot het leveren van correspondenties. Moge dit onjuist zijn!

Zooals te begrijpen is worden op de bereikte resultaten plannen gebouwd, die een denkbeeld ervan geven hoe de toekomst voordeel zal kunnen trekken van wat zich nu in de lucht afspeelt.

Het Britsche ministerie van de lucht kondigt den bouw aan van eenige nieuwe reuze-vliegtuigen, met Rolls-Royce-motoren, in staat, met een snelheid van 84 mijl per uur een afstand van 2000 mijl af te leggen, zonder tusschenlanding. Zij zullen een geregelde verbinding tusschen Londen en Australië moeten vormen voor reizigers, goederen en de mails. De vaste landingspunten zullen uitsluitend op Britschen grond liggen.

In het Lagerhuis is een wetsvoorstel aangenomen tot het vormen van een hulp-luchtdienst, die als reserve de organisatie aanneemt van 7 eskaders, waarvoor 104 officieren en 780 minderen bestemd worden, uitsluitend voor landsverdediging.

Er is vrijwel geen land waar geen combinaties in overleg of in uitvoering zijn op vredesdoeleinden of op oorlogsmogelijkheden berekend. Wat wij hier van Engeland aanhaalden dient slechts om een denkbeeld te geven van hetgeen in wording is.

De *Nederlandsche K. L. M.* ondervindt ook toenemende vliegambitie. Zij kan met de beschikbare machines de aanvragen om reisgelegenheid op de bestaande lijnen niet af. Haar dagelijksche diensten doen Londen, Parijs, Hamburg en Kopenhagen aan.

Na herhaaldelijk pogingen, om de eerste vlucht Nederland—Java tot uitvoering te laten komen, op teleurstellende moeilijkheden te hebben zien afstuiten, moeilijkheden die van buitenaf opgeworpen werden, heeft het *Comité voor den vliegtocht Nederland—Indië* eindelijk definitief kunnen besluiten in de eerste dagen van October, een Fokker van Schiphol te laten opstijgen, bestemd voor Bandoeng. Twee vliegers zullen Neerlands driekleur voor het eerst den weg door de lucht van hier naar Indië laten beschrijven. De beschikbare middelen worden voldoende, maar geenszins overvloedig genoemd; wie nog een duit in den zak wil doen, zende zijn bijdragen aan het comité, gevestigd Heerengracht 13, Den Haag.

Zal na de vroeger door Ross volbrachte reis Engeland—Australië, na de reizen van Pelletier d'Oisy en van de Amerikanen onder Smith de vlucht Nederland—Java niet meer als een wereldgebeurtenis beschouwd worden, als daad van nationale beteekenis kan de onderneming echter niet te hoog aangeslagen worden, en de lotgevallen van al die pioniers drukken op de daad, die 2 kloeke landgenooten gaan ondernemen, het stempel van een heldenstuk, dat ook als zoodanig niet te hoog kan worden aangeslagen. Nederland gaat ook op dit gebied zijn plaats innemen onder de groote koloniale mogendheden.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amsterdam.

JAARVERSLAG OVER 1923.

In 1923 bestond het bestuur uit de heeren G. Calkoen, voorzitter; W. C. Bonebakker, onder-voorzitter, M. Garschagen, penningmeester; L. D. Petit, secretaris en de heeren Dr. L. P. de Bussy en Ed. Cuypers.

In den loop van dit jaar zag Dr. L. P. de Bussy, door te gaan wonen buiten Amsterdam, zich tot ons leedwezen genoodzaakt voor zijne bestuursfunctie te bedanken.

De belangengemeenschap met de Vrijwillige Burgerwacht, waarbij, en met nadruk wordt dit hier nog eens vermeld, de volkomen onafhankelijkheid van onze Vereeniging behouden bleef, leverde goede resultaten op.

Officieele uitgeschreven Bestuursvergaderingen hadden dit jaar niet plaats, maar daartegenover had men iederen Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur in de clublokalen van de Amsterdamsche Burgerwacht gelegenheid tot gedachtenwisseling; men kon daar steeds eenige Bestuursleden vinden.

Het Bestuur betreurt echter dat, niettegenstaande in elk nummer van het Koloniaal Weekblad door eene advertentie de aandacht gevestigd werd op genoemde clublokalen, door zoo weinig leden gebruik is gemaakt van de gelegenheid om daar eens nader met elkaar kennis te maken.

Daarentegen was het ons zeer aangenaam een paar malen leden van andere afdeelingen te mogen ontmoeten.

In het winterseizoen hadden verschillende lezingen plaats, welke zich in eene buitengewone belangstelling mochten verheugen. Wij noemen hier:

Dinsdag 16 October. Beelden en verhalen van de kusten van het Tobameer. Lezing met lichtbeelden en films, door D. van der Meulen, Ambt. B. B.

Dinsdag 6 November. Wajang, zang en dans-demonstratie van de Javaansche danskunst, door R. S. Hardjodiringgo uit Soerakarta.

Dinsdag 18 December. „Reisindrukken uit de Molukken inclusief Noord- en Zuid-Nieuw-Guinea". Lezing met lichtbeelden en ethnographica, door dr. F. W. T. Hunger.

Het Bestuur onzer Afdeeling, overtuigd zijnde dat men bij de jeugd moet beginnen om belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, noodigde op Zaterdag 13 October de kinderen van onze leden uit tot een filmvoorstelling, waarbij eenige gedeelten van de Oost-Indische film ten beste werden gegeven, afgewisseld door een paar meer komische kinderfilms en op Donderdag 13 December 's middags half 4 de leerlingen van de twee hoogste klassen der Openbare Handelsschool, tot bijwoning van een wajang-voorstelling en dansdemonstratie, door R. S. Hardjodiringgo.

Het was voor het Bestuur eene bijzondere voldoening de groote zaal van de Amsterdamsche Burgerwacht dien middag tot in de uiterste hoeken gevuld te zien en eene ademlooze stilte heerschte, toen de heer Hardjodiringgo in zijn schilderachtige Javaansche kleederdracht in zuiver, zangerig Nederlandsch vertelde van het zieleleven van zijn volk en daarna de wajang en de dans demonstreerde.

Deze middag was, zooals een der Directeuren van de Handelsschool verklaarde, de beste en mooiste propaganda en zeer zeker de meest blijvende les in de land- en volkenkunde.

De algemeene malaise heeft ook haar stempel gedrukt op ons ledental; door bezuiniging en vertrek naar elders moesten wij een aantal leden verliezen, zoodat op 31 December 1923 dit 146 bedroeg.

Voor een stad als Amsterdam is dit aantal bedroevend, maar tevens een felle aanklacht tegen de laksheid van den doorsnee-Hollander, die — ondanks lezingen — ondanks propaganda in couranten en tijdschriften, maar niet te overtuigen is dat eene Vereeniging zooals Oost en West, die tracht iets bij te dragen tot eene voortdurende versterking van den band tusschen Nederland en de Koloniën, dat alleen kan doen indien vele leden achter haar staan. Dr. Hunger, in zijne boeiende voordracht op 18 December, legde zoo volkomen juist de vinger op de wondeplek, door als tegenstelling op onze laksheid te wijzen op de groote belangstelling bij de Amerikanen, Engelschen, Franschen en vroeger ook de Duitschers voor hunne vereenigingen, die betrekking hebben op hunne koloniën; hun ledenlijsten vormen boekdeelen!

[illegible]BAAR.

Bij het afsluiten van dit jaarverslag zijn besprekingen gaande met de Directeuren der verschillende Hoogere Burgerscholen en Gymnasia, om voor de leerlingen der hoogste klassen Indische film-middagen te houden.

Het is ons aangenaam te kunnen mededeelen, dat ons voorstel in goede aarde is gevallen, zoodat binnenkort in het gebouw van de Burgerwacht aan honderden en honderden jongelui eene meerdere kennis van onze Koloniën aanschouwelijk zal worden bijgebracht.

Ten slotte kan ik nog mededeelen, dat ons Bestuur ook nog op ander terrein zich bewogen heeft, n.l. op dat van ziekenbezoek in de verschillende Openbare Ziekenhuizen aan gestrande en armlastige Oosterlingen en Surinamers. Dank zij de medewerking van de Geneesheer-Directeuren ontving een onzer Bestuursleden een doorloopend toegangsbewijs en waarschuwde men hem, indien er Oosterlingen waren opgenomen. Deze bezoeken werden ten zeerste op prijs gesteld.

De Secretaris,
L. D. PETIT.

Financieel Verslag 1923.

Hieruit moge blijken, dat eind December 1923 de afdeeling Amsterdam 146 leden telde met de volgende contributies:

1 lid	contributie	f 25.—	f 25.—
16 leden	„	„ 10.—	„ 160.—
1 lid	„	„ 6.—	„ 6.—
91 leden	„	„ 5.—	„ 455.—
1 lid	„	„ 3.—	„ 3.—
36 leden	„	„ 2.50	„ 90.—
		Totaal te innen	f 739.—

In totaal werd echter door mij geïnd f 845.50. In dit bedrag zijn echter begrepen: f 55.— contributies over 1924; f 5.— contributie van een lid over 1922; f 65.— contributie van leden, die in 1923 bedankten; f 10.— te veel geïnde contributie, te zamen f 135.—, terwijl een lid f 6.— en 3 leden f 5.— elders betaalden, een lid inplaats van f 5.— f 2.50 zond en ten slotte een lid zijn contributie nog niet voldeed.

Gedurende 1923 bedankten 15 leden, 14 leden verhuisden, 2 overleden. Van deze 31 leden voldeden nog 12 hunne contributie. 19 leden traden toe.

Aan het Hoofdbestuur werd overgemaakt f 560.40 en aan de Burgerwacht f 370.—.

Kasmiddelen f 56.28. De Bankafrekening zal nog een klein creditbedrag aanwijzen; deze is nog niet in mijn bezit.

De Penningmeester,
M. GARSCHAGEN.

Afdeeling 's-Gravenhage.

VERSLAG OVER HET JAAR 1923.

Bestuur.

In de jaarlijksche algemeene vergadering van 26 Mei werden met algemeene stemmen herkozen de aan de beurt van aftreden zijnde bestuursleden, de heeren R. Zuijderhoff en L. A. Bakhuis, respectievelijk als Voorzitter en Ondervoorzitter der Vereeniging, afd. 's-Gravenhage.

In den aanvang van dit verslagjaar was in het Bestuur eene vacature ontstaan door het overlijden van de Penningmeesteres Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher. De Secretaris, de heer J. C. Baudoin, die deze functie reeds tijdelijk gedurende eenigen tijd had waargenomen, werd in deze vergadering tot Secretaris-Penningmeester benoemd, zoodat de vacature hiermede aangevuld was en het Bestuur uit de navolgende personen bestond: R. Zuijderhoff, Voorzitter; L. A. Bakhuis, Onder-Voorzitter; J. C. Baudoin, Secretaris-Penningmeester; Mevr. G. T. J. van Aalst-Koopman, Dr. H. D. Benjamins, O. de Bordes, Mevr. D. Raedt van Oldenbarnevelt-van Maarseveen, Mevr. E. van Assen-Sol.

Daar na het overlijden van Mevr. ten Bosch-Bosscher als penningmeesteres der afdeeling 's-Gravenhage het Bureau van den Secretaris in de Laan van Meerdervoort 187 niet gehandhaafd kon blijven en nog geen bureaugelegenheid voor de afdeeling beschikbaar was, werd door den Voorzitter besloten, dat de Secretaris zijn werkzaamheden voorloopig ten zijnen huize zou verrichten, totdat het bureau definitief in de Heulstraat 17 zal worden gevestigd.

Aangezien in dat perceel reeds aanwezig is de tafel en de bibliotheek der Vereeniging, zoo kon 't Bestuur wenschelijk voor, om de leestafel der ling, tot dusver in de Laan van Meerdervoort 18 doen vervallen en werd tot opheffing overgegaan.

Het geheele archief van de afdeeling werd o bracht naar de Heulstraat 17. Voorts werd bes dat van dat perceel een kamer zal worden afg aan de afdeeling 's-Gravenhage tegen een huurpri f 200.— 's jaars met gebruik van telefoon en vuu daarin bureau te houden voor den secretaris e dit gedeelte zal worden gemeubeld en gestoffeerd de afdeeling. In Mei 1923 was dan ook het Bureau den Secretaris gevestigd in de Heulstraat 17.

Leden.

Op 1 Januari 1923 bedroeg het aantal leden ...	
Bijgekomen in 1923	
Totaal	
waarvan zijn afgegaan:	
wegens bedanken	41
wegens overlijden	18
vertrek naar elders	105
Totaal	

Zoodat het aantal leden bedroeg op 31 Dec. 1923

hetgeen geen verschil van beteekenis geeft m voorafgaande jaar.

Statuten.

Deze ondergingen geen verandering.

Buitengewone algemeene vergaderingen hadden plaats.

In de jaarlijksche algemeene vergadering van 2 1923 werd met meerderheid van stemmen be tot opheffing der commissies voor opvoeding, hu ting, onderwijs, enz. en de commissie voor hul werkzoekenden, om reden gebleken is, dat deze missies verder geen reden van bestaan hebben e beantwoorden aan de gestelde verwachtingen, t daar nu het Bureau van de afdeeling verplaatst de Laan van Meerdervoort 187 naar de Heulstr waar ook de zetel van het Hoofdbestuur en het matiebureau gevestigd is, alwaar eventueel ook tingen als anderszins verkregen kunnen word

Lezingen.

Evenals vorige jaren trachtte het Bestuur door doen houden van lezingen de belangstelling voor Vereeniging meer op te wekken. In het afge winterseizoen traden in de Oranje-Societeit twee kers op, n.l. op 26 Maart de heer Dr. M. van B stein, die als onderwerp „Suriname" gekozen ha gelicht door de Surinamefilm. De leden, die ied één introducé toegang hadden, werden tot het toe op aangename en leerzame wijze geboeid drukke opkomst (de zaal was stampvol, zoo zelfs velen zich met een staanplaats moesten vergeno was wel een bewijs der groote belangstelling in h kozen onderwerp. De voordracht voldeed dan o alle opzichten aan de verwachting en was in één zeer interessant.

De tweede lezing werd gehouden door den P. J. Zürcher, over de Schoonheid en Rijkdom Indië, op 9 November 1923, met lichtbeelden.

Alvorens dit verslag te beëindigen, spreekt he stuur de hoop uit, dat het in staat moge zijn in he gende jaarverslag een toename van het aantal te kunnen memoreeren en sluit het met de beste schen voor de groei en bloei van de afdeeling 's venhage; dat zij in het nieuwe vereenigingsjaar waardeering en steun moge ondervinden voor streven om de vereeniging zooveel mogelijk aan doel te doen beantwoorden.

's-Gravenhage, 1 Januari 1924.

De Secretaris,
J. C. BAUDO

REKENING EN VERANTWOORDING DER GE OVER 1923.

Ontvangsten.

Per geïnde contributiën	f 3[illegible]
„ ontvangen voorschot Hoofdbestuur ...	„ [illegible]
„ gekweekte rente	„ [illegible]
	f 3600[illegible]

Uitgaven.

terugstorting voorschot Hoofdbestuur	f	100.—
salaris Secretaris-Penningmeester	„	800.—
salaris Secretaris over December 1922	„	50.—
Bureauhuur (1 Mei—31 Dec. '23)	„	133.50
telefoon over Jan. en Febr. '23 (Laan van Meerdervoort)	„	23.06
duinwaterverbruik id. id.	„	7.40
onkosten inning contributie	„	130.72½
lezing Dr. Blankenstein	„	174.40
lezing P. J. Zürcher	„	104.50
Bureau-installatie	„	67.50
transport Archief	„	20.35
½ aandeel in de kosten ter bestrijding der feestelijkheden na de Alg. Verg. der Vereeniging van 9 Juni 1923, benevens de lunch	„	142.64½
bureaukosten, schrijfbehoeften, porti, enz.	„	64.43½
kleine rekeningen	„	47.15
saldo op 31 December 1923	„	1735.25½
		f 3600.92

's-Gravenhage, 1 Januari 1924.

De Penningmeester,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Rotterdam.

JAARVERSLAG OVER 1923.

Tot ons leedwezen kunnen wij over het jaar 1923 niet van grooten bloei der afdeeling Rotterdam spreken. Het aantal leden liep helaas van 75 op 61 terug.

In het Bestuur kwamen eenige veranderingen, en is dit per 31 December als volgt samengesteld: Mr. J. G. Huyser, Voorzitter; Mej. A. R. Gransberg, Vice-Voorzitster; W. C. Schalkwijk, Secretaris-Penningmeester; G. Ph. Marcella, C. J. Pluijgers, A. Veder, W. Ruijs, Commissarissen.

De financieele toestand der vereeniging is zeer bevredigend en bedroeg het saldo in kas bij de Bankassociatie op 31 December 1923 f 892.98.

Voor het volgend jaar bestaan reeds diverse plannen tot het houden van tentoonstellingen in vereeniging met den Rotterdamschen Kring, het houden van een bioscoopavond, het rondzenden van een portefeuille met Indische lectuur en zullen daardoor aan onze kasmiddelen vrij zware eischen worden gesteld.

Wij vertrouwen, dat het jaar 1924 de zoo gewenschte opleving voor onze afdeeling zal brengen.

De Voorzitter,
Mr. J. G. HUIJSER.

De Secretaris,
W. C. SCHALKWIJK.

GELDELIJKE VERANTWOORDING OVER 1923.

1923.

Debet.

31 Mrt. Aan commissie 1/8 %	f	0.31
31 Mrt. Aan onkosten	„	0.70
30 Juni. Aan zegels	„	0.60
11 Juli. Aan Alg. Hoofdbestuur	„	99.50
30 Sept. Aan onkosten	„	0.60
31 Dec. Aan onkosten	„	0.60
31 Dec. Aan saldo	„	892.98
		f 995.29

1923.

Credit.

1 Jan. Per saldo	f	686.28
6 Mrt. Per incasso	„	12.50
20 Mrt. Per incasso	„	192.95
23 Mrt. Per incasso	„	17.10
27 Mrt. Per incasso	„	23.70
31 Mrt. Per incasso	„	4.80
31 Mrt. Per rente	„	4.48
6 April. Per incasso	„	9.65
31 Mei. Per incasso	„	2.65
30 Juni. Per rente	„	5.93
6 Juli. Per incasso	„	14.20
10 Juli. Per incasso	„	5.05
30 Sept. Per interest	„	4.43
30 Nov. Per incasso	„	2.30
7 Dec. Per incasso	„	4.85
31 Dec. Per rente	„	4.42
		f 995.29

1924.

1 Jan. Per saldo	f	892.98

Mededeelingen.

Van het „Max Havelaar Fonds":

JAARVERSLAG OVER 1923.

De omstandigheden, waarin het Fonds verkeert, zijn er in den loop van 1923 niet beter op geworden. De algemeene economische toestand maakt het eenerzijds zeer bezwaarlijk nieuwe bijdragen, mede ter vervanging van vervallen contributies, voor het Fonds te verkrijgen, en is anderzijds oorzaak, dat hier te lande studeerende Inlandsche jongelieden in mindere mate geldelijken steun uit Indië ontvangen, dan in normale tijden waarschijnlijk het geval zou zijn.

Bovendien heeft ook de Regeering zich verplicht geacht op de subsidie van ons Fonds te bezuinigen.

Reeds vroeger had de Minister van Koloniën te kennen gegeven, dat ons Fonds de vrijwillige bijdragen ten minste tot een bedrag, gelijk aan de jaarlijksche subsidie van f 1000.—, zoude hebben op te voeren, wilde het voor behoud van de regeeringssubsidie in aanmerking komen. Naar aanleiding daarvan heeft ons bestuur den Minister van Koloniën een onderhoud verzocht, waarin het er de aandacht op gevestigd heeft, dat ons Fonds met bescheiden middelen herhaaldelijk in de belangen van hier te lande studeerende inlandsche jongelui heeft kunnen voorzien, dat de contributies sinds de oprichting van het Fonds nimmer het bedrag van f 1000.— bereikt hebben, dat het in dezen tijd reeds zeer bezwaarlijk is de bijdragen op peil te houden, laat staan te verhoogen, en dat de Regeeringssubsidie van f 1000.— voor de voortzetting van het werk van ons Fonds daarom van het grootste belang is.

Zijne Excellentie beaamde ten volle het nut van de werkzaamheid van ons Fonds, doch meende met het oog op de noodzakelijke bezuiniging in 1923 geen hooger subsidie in uitzicht te kunnen stellen dan het bedrag der in 1922 ontvangen vrijwillige bijdragen. Dienovereenkomstig ontvingen wij nader het bericht, dat de subsidie over 1922 was vastgesteld op f 800.—.

Wij kunnen ons niet ontveinzen, dat deze vermindering van het bedrag der jaarlijksche subsidie, die wij sinds de oprichting van ons Fonds hebben genoten, een ernstige tegenslag voor ons Fonds is.

Reeds herhaaldelijk hebben wij, ook in het afgeloopen jaar, aanvragen om steun moeten afwijzen.

In den loop van het verslagjaar hebben wij aan een vijftal studeerenden steun verleend. Twee van hen zijn inmiddels afgestudeerd. Het totaal aantal sinds de oprichting van ons Fonds door ons ondersteunde jongelieden bedraagt 16.

Met erkentelijkheid maken wij melding van de aangename samenwerking ook in het afgeloopen jaar met de heeren Oudemans, raadsman voor studeerenden, verbonden aan het departement van Koloniën, en Hietink, gedelegeerde der Studie-commissie van Oost en West. In laatstgenoemde commissie is ons bestuur, ook in het afgeloopen jaar, vertegenwoordigd geweest door onzen voorzitter.

De winst- en verliesrekening, die met de balans per ultimo van het verslagjaar aan dit verslag is toegevoegd, geeft wel is waar een voordeelig saldo aan van f 1.319,22, doch door vergelijking van de cijfers van de balans met die van de balans per ultimo 1922 toont, dat het bedrag der voorschotten van f 11.956.84 vermeerderd is tot f 15.921,27, zoodat het bedrag der in het afgeloopen jaar verleende voorschotten belangrijk meer heeft bedragen, dan het bedrag der bijdragen en terugstortingen op de voorschotten.

In de samenstelling van het bestuur kwam in den loop van het verslagjaar geen wijziging. Het bestuur bestaat uit: Mr. A. M. Joekes, voorzitter; J. H. Dijkman, secretaris-penningmeester; Mevr. de Wed. C. Th. van Deventer-Maas en de heeren C. J. Hasselman, W. Havers en L. Kreischer.

Het Bestuur:

A. M. JOEKES, *Voorzitter.*
J. H. DIJKMAN, *Secr.-Penningm.,*
Bentinckstraat 133.

Balans per 31 December 1923.

Kas	f	114.41
Bankier	„	427.27
Contributies	„	10.—
Studievoorschotten	„	15.921.27
		f 16.472.95

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Kapitaal		f 5.704.24
Reserve	f 9.449.49	
bij 1923	„ 1.319.22	
		„ 10.768.71
		f 16.472.95

Verlies- en Winstrekening 1923.

Onkosten	f 58.31
Over te boeken op Reserve	„ 1.319.22
	f 1.377.53
Interest	f 15.53
Contributies 1923	„ 562.—
Subsidie 1922	„ 800.—
	f 1.377.53

's-Gravenhage, 2 April 1924.

De Secretaris-Penningmeester,
(w.g.) J. H. DIJKMAN.

Nagezien en voorloopig vastgesteld.
's-Gravenhage, 16 April 1924.
Namens het Bestuur:
(w.g.) A. M. JOEKES, *Voorzitter.*
(w.g.) J. H. DIJKMAN, *Secr.-Pennigm.*

Nagezien en goedgekeurd.

's-Gravenhage, April 1924.

De Financieele Commissie der Vereeniging „Max Havelaar Fonds",

(w.g.) J. OUDEMANS.
(w.g.) J. C. HIETINK.
(w.g.) H. LOUDON.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

Mr. G. H. Bak, Rijnkade 7,
Mr. O. R. E. Brunner, Julianastr. 80,
Mr. M. Dirkzwager, Raadhuisstr. 209, allen te Alpen a. d. Rijn, en
Mr. C. Nicolaï, Rapenburg 110 te Leiden, allen als ambtenaar ter beschikking bij den Dienst der Belastingen.
A. C. Bouman, Hondecoeterstraat 26 huis, Amsterdam, als Gouvernementsarts bij den B. G. D.
J. H. Koster, Hoogewoerd 83, Leiden, als Controleur 2e klasse bij den P. T. T.
Mr. H. Blom, Pieter de Hoochstraat 82, Amsterdam; Mr. A. L. Grendel, Commeliusstraat 53 I, Amsterdam; Mr. J. L. H. Vossenaar, Oude Vest 85a, Leiden; Mr. Th. J. B. Steensma, Van Lennepweg 22, Den Haag; Mr. E. F. Meerdink, Abeelstraat 34, Den Haag, allen als ambtenaar ter beschikking bij den Dienst der Belastingen.

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

L. J. Resner, Gezaghebber Gouv. Marine, Den Haag, 2de Emmastraat 185.
P. A. Beynon, Gew. Secretaris Besoeki, Den Haag, Obrechtstraat 384, p. a. G. Schwencke.
C. C. J. Maassen, Controleur B.B., Rijswijk, Prins Hendriklaan 26.
P. H. E. Obdeijn, Referendaris tit. Alg. Secretarie, Den Haag, Hotel Terminus.
J. F. A. van Bruggen, Controleur B. B., Den Haag, Hotel Pomona.
Mej. A. Newland, 3e Commies Dep. B. O. W., Den Haag, Wattstraat 3.
W. C. Stenstra, Onderwijzer 2de kl., Schiedam, Hooikade 2.
J. D. Brakel, Ambtenaar 4de kl. I. U. A. Wemmel (België), Chaussée de Bruxelles 96.
Mej. W. Briedé, Fröbelonderwijzeres, Voorburg, Vrijburgstraat 33.
H. P. Fransz, Controleur 1e kl. P. T. T., Amsterdam, P. C. Hooftstraat 6—8—10.
E. J. Hendriks, 3e Commies Immigratiedienst, Den Haag, Jacob Hopstraat 1. (Pension Noback).
J. van Breen, Leeraar Pr. Julianaschool Djokdja, Noordwijk-Binnen, Voorstr. 62.
J. H. Boerrigter, Inspecteur Boschwezen, Scheve[ningen], Harstenhoekweg 141.
J. F. Ch. van Goch, Architect B. O. W., Den Haag, [...]straat 82 (p.a. P. Michel).
W. H. Steinmaner, Ambtenaar 3e kl. I. U. A. Genne[p], Spoorstraat (p.a. R. Steinmaner).
G. F. E. Gonggrijp, Assistent-Resident, Den Haag, [...]laan 76.
L. J. J. Caron, Assistent-Resident, Den Haag, p.[a.] Handel Mij.
W. F. Bekker, Onderwijzer 2de klasse, Den Haag, [...]laas Tulpstraat 54.
F. B. Klaverweiden, Geneesheer b.h. Marine Eta[blisse]ment, Groede (Zeeland).
J. de Moor, Magazijnmeester der Genie, Koewacht [(Zee]land), Koestraat.
J. C. Manu, Secretaris res. Bali en Lombok, Den [Haag], Riouwstraat 112.
Mej. C. W. van de Vaart, Hoofdverpleegster 1e kl. [...] Den Haag, Valkenboschkade 444.
Mr. L. A. de Waal, Leeraar O. S. V. I. A. te Ba[...] Den Haag, Spreeuwenlaan 31.

Mutaties van 28 Mei tot 4 Juni [...]

Nieuwe leden.

L. J. Resner, Gezaghebber der Gouv. Marine, Den [Haag], 2de Emmastr. 187. f 5.—.
Mej. A. de Boer, Hotel-pension, Den Haag, Fr[ederik] Hendrikplein 17. f 5.—.
L. M. Mendes, Notarisklerk, Paramaribo, Maagde[n]straat 17. f 5.—.

Afschrijven.

Mr. H. Blaupot ten Cate, Den Haag, Bezuidenho[ut...]

Adresveranderingen.

Mej. J. L. Huisken, Haarlem, van: Statenbol[...] naar: Ripperdastraat 1.
A. L. de Sturler, van: Haarlem p.a. „Johannes d[...] naar: Bloemendaal, Prof. v. Vleutenweg 9.
B. F. F. Dinkelaar, van: Amsterdam, van Speyk[...] naar: Heemstede, Schouwbroekerstr. 5. f 5.—.
H. J. Neervoort van de Pol, van: Amsterdam, O[...]weg 328 naar: Heemstede, Heemsteedsche Dr[eef ...] f 5.—.
W. F. H. Brandon, p.a. Brandon Mesritz & Co., A[mster]dam, van: Amstel 344 naar: Damrak 20.
M. Soeranto Tirtoprodjo, Indisch Jurist, van: [...] Kagerstraat 6 naar: Den Haag, Wilhelminastr. [...]
Mr. G. J. Nolst Trenité, van: Bilthoven Bachlaan [...] Amersfoort, Groote Koppel 162.
L. Adam, Controleur B.B., Amersfoort, van: Julia[na...] naar: Pieter Bothlaan 30.
H. H. Schomaker, Gep. W. en O.-I. Ambtenaar, [...] van: Wittevrouwenstr. 1 naar: Buys Ballotstra[at ...]
L. Nadort, Majoor Intendant O.-I. L., Den Haa[g,] Willem v. Outshoornstraat 33 naar Suezkade [...]
S. da Silva, W.-I. Ambtenaar, m. v., Den Haag, Archimedesstraat 62 naar: Hugo de Grootstr. [...]
S. van der Meulen, Den Haag, van: Buys Ballo[t...] naar: Prins Mauritsplein 5.
J. F. Nyland, Kapitein ter zee, Den Haag, van: [...] Marine naar: Pension „Vermaas", Sweelinckpl[ein ...]
J. B. C. van den Dorpel, Hoofd O. E. L. School [...] Weleri (Semarang).
F. A. E. Laceulle, Ass. Resident, naar: Blitar.
H. van der Mooren, Kapitein Inf., naar: Wai[...] (Soemba).
R. G. Nieuwenhuys, Adj. Inspecteur v. Financiën, Malang.
Ch. G. M. Perk, Chemisch Adviseur te Soerabaija, Embong Kenongo No. 4.
P. Westra, Ass.-Resident, naar: Meester-Cornelis.
Jhr. Mr. J. M. M. van Asch van Wijck, Advo[caat en] Procureur te 's-Gravenhage van: Zeestraat 55 [...] Parkstraat 77.
P. Boeken, Amsterdam, van: Ruyschstr. 119 naar: S[...]straat 78.
J. Handl, Amsterdam, van: Admiraal de Ruyter[weg ...] naar: Bestevaerstraat 172 I.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend ve[rzocht] bij adresverandering hier[van ten] spoedigste mededeeling te doen: in Nederland a[an den] Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat [...] Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger [den] Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

III. ~~De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).~~
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

1. Nederlandsch-Indië en de handel.
2. Indische toestanden gezien door een inlander.
3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
4. Sarikat-Islam.
5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
8. De Europeesche vrouw in Indië.
9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
10. Over de Kolonie Suriname

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

1. Over Bali en zijne bewoners.
2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (tel Hoofdbestuur).

